

Sheyda Amini^{1*}
 Fatemeh Abdavi²
 Amir Saeed Wakil³
 Mohammad Rasoul
 Khodadadi⁴

Bibliometric Analysis of Children's Rights Research in Sport: Emerging Trends, Knowledge Gaps and Future Horizons

Abstract

Purpose: Modern societies, shaped by rapid technological advancement and increasingly mechanized lifestyles, are witnessing declining physical activity levels, particularly among children, highlighting the importance of their physical, psychological, and social development. Although sport promotes health, well-being, and skill development, its competitive nature and inherent power imbalances between adults and children can place children's rights at risk. Children's rights in sport include safe and age-appropriate participation, respectful treatment, quality education, and protection from all forms of violence and abuse, as established in international frameworks such as the United Nations Convention on the Rights of the Child (UNCRC). Despite growing global attention and dispersed research on this topic, substantial legal and regulatory gaps persist, especially in countries such as Iran. Furthermore, the expansion of studies without systematic knowledge mapping limits evidence-based policymaking. Bibliometric analysis provides a strategic approach to mapping the intellectual structure of the field, identifying leading contributors and countries, and detecting emerging themes and research gaps. Accordingly, this study asks: How can bibliometric analysis of research on children's rights in sport reveal the field's knowledge structure, influence networks, and emerging trends, and what critical gaps should guide future research?

Methodology: The present applied study employed a scientometric approach integrating complementary analytical methods, including performance analysis, science mapping techniques (co-word and co-authorship analyses, and structural network analysis), and keyword content analysis to strengthen conceptual interpretation beyond purely quantitative metrics. Initially, Publish or Perish was used to identify highly cited and influential publications to inform the theoretical framework. Subsequently, a systematic search strategy was implemented in the Scopus database. The search, conducted on December 15, 2025, across title, abstract, and keyword fields, yielded 7,700 records. After applying filters for document type (articles and reviews), subject area (social sciences and arts/humanities), language (English), and publication stage, 998 documents remained. The screening process followed the PRISMA protocol—identification, screening, eligibility, and inclusion. Duplicate records were removed using EndNote, resulting in a final sample of 174 eligible articles. Data analysis was performed using R (v4.5.1) and RStudio (v2025) through the Bibliometrix package and its Biblioshiny interface to generate performance indicators. VOSviewer (v1.6.20) was employed to visualize and cluster collaboration networks. To enhance network accuracy, synonyms were unified and irrelevant terms removed using a thesaurus file, ensuring a coherent and conceptually robust representation of the field's knowledge structure.

1. PhD student., Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, University of Tabriz, Tabriz, Iran. (Corresponding author) Email: aminisheyda1365@gmail.com
2. Professor., Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, University of Tabriz, Tabriz, Iran. Email: FatemeHabdavi@tabrizu.ac.ir
3. Assistant Professor., Department of Public Law, Faculty of Law and Political Science, University of Tehran, Tehran, Iran. Email: vakil.a@ut.ac.ir
4. Associate Professor., Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, University of Tabriz, Tabriz, Iran. Email: m.khodadadi@tabrizu.ac.ir

Receive: .././....
 Acceptance:
 .././....

Findings: The findings indicate that the field of children's rights in sport has demonstrated steady growth from 1976 to 2025, with 174 publications identified across 73 academic journals and an annual growth rate of 6.7%. The average citation rate of 17.24 per document reflects a moderate yet meaningful level of scholarly impact. Authorship patterns reveal a predominance of collaborative research, with an average of 2.67 authors per publication and an international collaboration rate of 16.67%. Geographically, the United Kingdom emerges as the principal hub of scientific production, while Canada exhibits the highest average citation impact, indicating superior per-article influence. The co-word analysis identified five principal thematic clusters: firstly, legal and policy frameworks in sport; secondly, educational and safeguarding systems for athletes; thirdly, leisure and childhood play; fourthly, health and safety in school sport; and fifthly, human support factors. Core concepts such as sport, children, children's rights, and child safeguarding demonstrate the highest levels of centrality and linkage strength. Strategic diagram analysis reveals that "children's rights and coaching" functions as a motor theme, whereas "sport and safeguarding" represent basic yet underdeveloped themes. Additionally, "child safeguarding and injury prevention" emerges as an emerging research frontier within the domain.

Conclusion: The primary objective of this study was to conduct a comprehensive bibliometric analysis of the scientific literature on children's rights in sport to map its knowledge structure and identify emerging trends. Although the field demonstrates a dynamic annual growth rate of 6.7% and increasing international collaboration, it remains largely dominated by developed countries—particularly the United Kingdom, Canada, and the United States—revealing substantial global knowledge gaps. Conceptual and keyword analyses indicate that the literature is structured around five core themes: legal frameworks, educational and safeguarding systems, leisure and play, school health and safety, and human support. These themes reflect a paradigm shift from a skill-centered approach toward a rights-based and child-protection-oriented perspective. Cluster analysis further shows that topics such as coaching and children's rights have reached relative maturity, whereas areas including injury prevention and comprehensive protective policymaking remain emerging or underdeveloped. Despite scientific progress, persistent legal, regulatory, cultural, and administrative challenges—particularly in countries such as Iran—underscore the need for strengthened international collaboration and the development of preventive, rights-based legal and managerial frameworks to safeguard children's dignity and well-being in sport.

Keywords: Bibliometric analysis, Human rights, Child safeguarding, Sports law, Children's rights

تحلیل کتاب سنجی پژوهش های حقوق کودکان در ورزش: روندهای نوظهور، شکاف های دانشی و افق های آینده

شیدا امینی^{۱*}

فاطمه عبدوی^۲

امیر ساعد وکیل^۳

محمد رسول خدادادی^۴

چکیده

هدف: هدف این مطالعه، بررسی حقوق کودکان در ورزش به عنوان چارچوبی حمایتی برای حفظ سلامت جسمی و روانی، تضمین ایمنی و ارتقای مشارکت کودکان در فعالیت های ورزشی است. این پژوهش با ترسیم نقشه علمی، شناسایی روندهای نوظهور و برجسته کردن شکاف های دانشی موجود، در پی تعیین اولویت های پژوهشی و سیاست گذاری های آتی می باشد.

روش شنا سی: این پژوهش از نوع کاربردی بوده و با رویکرد کتاب سنجی، از روش تحلیل عملکرد، تحلیل شبکه های علمی و تحلیل محتوا انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل ۷۷۰۰ مقاله از پایگاه داده اسکوپوس در بازه زمانی ۱۹۷۶ تا ۱۵ دسامبر ۲۰۲۵ بود که در نهایت پس از دو مرحله غربالگری ۱۷۴ مقاله به عنوان نمونه نهایی انتخاب شدند. برای تحلیل داده ها از نرم افزارهای پابلیش اور پریش، اندنوت، اکسل، ووس ویور، زبان برنامه نویسی آر و آر استودیو استفاده شد.

یافته ها: تحلیل ۱۷۴ سند نشان داد که انگلستان و کانادا پیشتاز تولید علمی در حوزه حقوق کودکان در ورزش هستند و تحلیل هم واژگانی منجر به شکل گیری ۵ خوشه موضوعی شد. همچنین بر اساس نمودار راهبردی، «حمایت از کودک و پیشگیری از آسیب» به عنوان مضمین نوظهور و «ورزش و حمایت»، «کودکان و حقوق کودکان» و «ورزش جوانان» به عنوان مضامین اساسی توسعه نیافته (شکاف دانشی) شناسایی شدند.

نتیجه گیری: با وجود رشد علمی در حوزه حقوق کودکان در ورزش، شکاف های قانونی، اجرایی و همکاری های بین المللی همچنان وجود دارد. برای ارتقای حمایت از کودکان، تقویت چارچوب های قانونی، بومی سازی پروتکل های بین المللی و توسعه همکاری های میان رشته ای و فراملی ضروری است تا محیط های ورزشی به بستری امن، پایدار و حق محور برای رشد و رفاه همه جانبه کودکان تبدیل شوند.

واژگان کلیدی: تحلیل کتاب سنجی، حقوق بشر، حقوق ورزش، حقوق کودک، حمایت از کودک.

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. (نویسنده مسئول) رایانامه: aminisheyda1365@gmail.com
۲. استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. رایانامه: Fatemeabdavi@tabrizu.ac.ir
۳. استادیار، گروه حقوق عمومی، دانشگاه حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: yakila@ut.ac.ir
۴. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. رایانامه: mkhodadadi@tabrizu.ac.ir

زودآیند ویرایش نشده

مقدمه و بیان مسئله

جامعه مدرن امروزی شاهد تحول فناوری و زندگی ماشینی است که به شدت تمام ابعاد زندگی بشر را تحت تأثیر قرار داده است. یکی از پیامدهای مهم این تغییرات، کاهش فعالیت‌های بدنی و گسترش پدیده‌ای به نام فقر حرکتی بوده است که تبعات آن را می‌توان در سبک زندگی کم‌تحرک کودکان و افزایش دغدغه خانواده‌ها مشاهده کرد. بدون شک، رشد ذهنی و جسمی کودکان یکی از مهم‌ترین مسائل جهان معاصر به شمار می‌آید، زیرا اگر در محیطی مناسب با آموزش و فرهنگ‌سازی درست از سوی جامعه پرورش یابند، قادر خواهند بود در آینده نقشی سازنده و مؤثر ایفا کنند. از این رو، توجه به فعالیت بدنی کودکان نه تنها برای خود آن‌ها بلکه برای پیشرفت کل جامعه اساسی است (ارشاد و همکاران، ۱۴۰۲). توسعه فرهنگ بدنی و ورزش، همراه با ترویج سبک زندگی سالم، بی‌تردید به افزایش توجه عمومی به رشته‌های ورزشی می‌انجامد. این فرآیند نیازمند وضع قوانین اختصاصی (قوانین حقوقی) علاوه بر قوانین و مقررات ورزشی است (Dashkovska et al., 2021). مفهوم قانون و حقوق معمولاً با ورزش و حقوق کودکان در این حوزه ارتباط مستقیمی ندارد. اما با افزایش آگاهی نسبت به جنبه‌های منفی ورزش، ضرورت بحث پیرامون حفظ حقوق و ارائه حمایت‌های قانونی برای کودکان ورزشکار بیش از پیش احساس می‌شود (Aine et al., 2022).

علی‌رغم تمام مزایای بالقوه مثبت سلامت جسمانی، رشد اجتماعی و نیک‌زیستی روانی که ورزش می‌تواند برای کودکان در محیطی سالم فراهم کند، مشارکت در ورزش و ماهیت رقابتی آن، همراه با عدم تعادل قدرت بین بزرگسالان و کودکان، می‌تواند محیط‌هایی را ایجاد کند که در آن حقوق کودکان در معرض خطر قرار گیرد (Aine et al., 2022; Al Kuwari & Van Bueren, 2021). حقوق کودکان در ورزش شامل مواردی نظیر: حق شرکت در ورزش، حق مشارکت متناسب با سن، حق داشتن مربیان واجد شرایط، حق بازی در کودکی، حق سهیم شدن در تصمیم‌گیری‌ها، حق مشارکت در محیط‌های امن، حق آمادگی مناسب، حق فرصت برابر و آموزش باکیفیت، حق برخورد محترمانه، حق تفریح و سرگرمی است. نقض این حقوق می‌تواند منجر به آسیب‌های جسمانی و روانی، کاهش عملکرد تحصیلی، افزایش خطر افسردگی و مشکلات سلامتی شود، شواهد نشان می‌دهد که عدم رعایت این حقوق تأثیرات بلندمدتی بر زندگی کودکان دارد (Turkeri-Bozkurt & Bulgu, 2018). در همین باب، تواکلی-ووسورنو و همکاران (Tuakli-Wosornu et al., 2023)، ورزش را بستری معرفی کردند که در آن حقوق بشر و حقوق کودکان باید مورد احترام، ترویج و حمایت قرار گیرد، هر چند پژوهش‌ها نشان می‌دهد که این موضوع همیشه به درستی رعایت نمی‌شود (Kaufman et al., 2022; Tuakli-Wosornu et al., 2023). تواکلی-ووسورنو و همکاران (Tuakli-Wosornu et al., 2023)، با حمایت مرکز ورزش و حقوق بشر، پژوهش جامعی در زمینه مکانیسم‌های گزارش‌دهی تخلفات مرتبط با حمایت از کودکان در ورزش انجام دادند و چالش‌های کلیدی از دید ذی‌نفعان را شناسایی کردند. توصیه‌های تواکلی و همکاران شامل ایجاد یک محیط شبکه‌ای برای ایمنی جهانی با توجه به تنوع منطقه‌ای، همکاری نزدیک با سازمان‌های همکار برای تقویت سازوکارهای حمایت از کودکان و پیشگیری از نقض حقوق آن‌ها و حفاظت از محیط‌های ورزشی خارج از چارچوب‌های قانونی بود. محمولوی و شفیع (۱۴۰۳) نیز بیان نمودند که حداقل انتظار جامعه ورزش، ایجاد محیط‌های ایمن و قابل اعتماد برای کودکان ورزشکار است. تحقق این امر مستلزم اقداماتی همچون: افزایش آگاهی و اطلاع‌رسانی در زمینه حقوق ورزشی کودکان، بهره‌گیری از دانش حقوق ورزشی برای پیشگیری از حوادث و جرایم مرتبط با ورزش کودکان، تدوین و تصویب قوانین مرتبط با ورزش کودکان خواهد بود، چراکه بررسی

اسناد موجود نشان‌دهنده خلاء قانونی در این زمینه در کشور ایران است (محمدرولی و شفیعی، ۱۴۰۳). حقوق کودکان در ورزش در سطح بین‌المللی در سال‌های اخیر توجه فزاینده‌ای را به خود جلب کرده است که نشان‌دهنده آگاهی رو به رشد از آسیب‌پذیری‌ها و نیازهای منحصربه‌فرد ورزشکاران جوان است. در این راستا، کنوانسیون حقوق کودک سازمان ملل متحد^۱ (UNCRC) که در سال ۱۹۸۹ به تصویب رسید (محمد ولی و شفیعی، ۱۴۰۳؛ Morrison, 2023)، که در برگیرنده یک سند الزام‌آور قانونی است که ۴۲ ماده اصلی آن به تشریح حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تمامی کودکان می‌پردازد. این سند، کودکان را به عنوان افراد زیر ۱۸ سال تعریف می‌کند، مگر اینکه قوانین داخلی کشور حداقل سن پایین‌تری مشخص کرده باشد (Lang, 2022). در کل، یک چارچوب جامع برای حمایت از حقوق کودکان، از جمله حق بازی، مشارکت در فعالیت‌های تفریحی و محافظت از آنها در برابر تمام اشکال خشونت و سوء استفاده را ارائه می‌دهد (Morrison, 2023). اصول این معاهده اکنون در سیستم‌های حقوقی کشورهای عضو گنجانده شده و بر مخاطبان آن تعهداتی را تحمیل کرده است. بدین ترتیب، به عنوان یک رویکرد آگاهانه، نقش فعالی به افراد و سازمان‌هایی که «مسئولیت حفظ و تضمین حقوق کودکان و نوجوانان» را بر عهده دارند، محول می‌کند. این مسئولیت‌ها بر عهده همه ارگان‌های دولتی و خصوصی مانند نهادهای حاکم بر ورزش، مؤسسات خیریه، سازمان‌های غیردولتی و حتی افراد می‌باشد. علاوه بر تعریف دامنه و محتوای حقوق کودک، ابزاری مفید برای ارزیابی اثربخشی قوانین، مقررات و سیاست‌ها در حمایت از حقوق کودکان فراهم می‌کند. این کنوانسیون امکان بررسی تعاملات بین کودکان و طیفی از بازیگران در جامعه را فراهم ساخته و به این ترتیب، نقشی کلیدی در ارتقای وضعیت حقوق کودکان ایفا می‌کند (Yilmaz et al., 2020).

همان‌طور که مطرح شد، حقوق کودکان در کنوانسیون حقوق کودک سازمان ملل متحد به‌طور جامع تعریف شده و بر حقوق و آزادی‌های اساسی افراد زیر ۱۸ سال تأکید دارد (Lang, 2022). با گذر زمان، مفهوم حقوق کودکان تحول یافته و تأکید بیشتری بر نقش مشارکتی و عاملیت آنها دیده می‌شود. رویکردی که تأثیرات قابل توجهی بر پژوهش‌ها و فعالیت‌ها در حوزه حقوق کودکان داشته است. با توجه به این تحول و اهمیت روزافزون ورزش در توسعه جسمی و روانی کودکان، تحلیل کتاب‌سنجی (بیبلیومتریک)^۲ پژوهش‌های حقوق کودکان در ورزش به یک حوزه مطالعاتی نوین و ضروری تبدیل شده است. اگرچه حجم پژوهش‌ها در این حوزه در دهه‌های اخیر افزایش یافته (Mountjoy et al., 2016)، اما پراکندگی موضوعی و فقدان یکپارچگی در نتایج، شناسایی مسیرهای اصلی دانش را دشوار ساخته است. در اینجاست که تحلیل‌های کتاب‌سنجی، به‌عنوان ابزاری استراتژیک وارد عمل می‌شوند. مطالعات کتاب‌سنجی نه تنها بستری برای نقشه‌برداری از ساختار دانش فراهم می‌کنند، بلکه طبق دیدگاه‌های نوین روش‌شناسی، با تحلیل شبکه‌های هم‌استنادی و هم‌واژگانی، روندهای نوظهور و شکاف‌های دانشی یک رشته را می‌توان شناسایی نمود، زیرا اگرچه مطالعات پراکنده‌ای در زمینه ابعاد مختلف حقوق کودکان در ورزش صورت گرفته است (Everley, Johansson, 2022)، اما نیاز به یک بررسی جامع و سیستماتیک از ادبیات موجود بیش از پیش احساس می‌شود. برای تدوین سیاست‌های مؤثر و اجرای برنامه‌های حفاظتی کارآمد، لازم است تا وضعیت فعلی دانش در این حوزه به دقت تحلیل شود. همچنین فراتر از صرفاً نقشه‌برداری از پژوهش‌های انجام‌شده، مسیرهای آتی برای پژوهش‌ها و اقدامات عملی را شناسایی نماید تا محیطی امن، سالم و پربرابر برای تضمین و رشد کودکان ورزشکار در تمامی عرصه‌های

1 United Nations Convention on the Rights of the Child

2 Bibliometrix

زودآیند ویرایش نشده

ورزشی فراهم آید؛ با بهره‌گیری از این رویکرد، به‌طور کلی می‌توان سیر تحول تاریخی مطالعات حقوق کودکان در ورزش را رصد کرد. ساختار دانش و شبکه‌های نفوذ (کشورهای تاثیرگذار) را کشف نمود و مهم‌تر از همه، خلأهای پژوهشی^۱ و زمینه‌های نوظهور را شناسایی کرد تا راهنمای ارزشمندی برای محققان، سیاست‌گذاران و سازمان‌های ورزشی در تخصیص مؤثر منابع و تعیین اولویت‌های پژوهشی آتی و همچنین بهبود حمایت از حقوق کودکان در ورزش فراهم شود. بنابراین، این پژوهش در پی پاسخ به این سوال کلیدی است که: تحلیل کتاب‌سنجی پژوهش‌های حقوق کودکان در ورزش، چه تصویری از ساختار دانش، شبکه‌های نفوذ و روندهای نوظهور ارائه می‌دهد و خلأهای کلیدی برای پژوهش‌های آتی در این حوزه کدام‌اند؟

پرسش‌های پژوهش

۱. جایگاه تولید علم در حوزه حقوق کودکان در ورزش از نظر میانگین استناد، نرخ رشد، نویسندگان، کلمات کلیدی و هم‌نویسندگی چگونه است؟
۲. فعال‌ترین و پُراستنادترین کشورها در مطالعات حوزه حقوق کودکان در ورزش کدام‌اند، نقشه همکاری بین‌المللی نویسندگان و روند رشد زمانی آنها چگونه است؟
۳. کدام کلیدواژه‌ها بیشترین میزان هم‌رخدادی و ارتباط را در تولیدات علمی حوزه حقوق کودکان در ورزش دارند و ساختار موضوعی این حوزه را چگونه شکل داده‌اند؟
۴. نمودارهای درختی و ابری واژگان کلیدی در پژوهش‌های حقوق کودکان در ورزش، بر چه کلیدواژه‌هایی متمرکز است؟
۵. تحلیل ساختار مفهومی نمودار راهبردی پژوهش‌های حقوق کودکان در ورزش، بیانگر چه روندهای نوظهور، شکاف‌های دانشی و افق‌هایی برای آینده این حوزه است؟

چارچوب نظری

تحلیل کتاب‌سنجی، به‌عنوان یک رویکرد کمی و نظام‌مند برای مطالعه ادبیات علمی، چارچوبی تحلیلی برای شناسایی روندها، الگوها و ساختارهای دانش در یک حوزه خاص فراهم می‌کند (Donthu et al., 2021-b). این رویکرد، بر داده‌های کتاب‌سنجی و تکنیک‌های آماری و ابزارهای تخصصی تکیه دارد و به دلیل ماهیت عینی، گسترده و وسیع، توانایی مدیریت حجم بالای داده‌ها و شناسایی الگوهای نامحسوس، به سایر روش‌های مرور ادبیات ترجیح داده شده است (Varea-Calero et al., 2025). علاوه بر این، با ارائه فعالیت‌های علمی به شکلی شفاف‌تر، قابل تکرارتر و دور از سوگیری‌های ذهنی، شکاف‌های دانشی را شناسایی می‌کند (Askun & Cizel, 2020). پژوهش‌های متعددی (Yu et al., 2025؛ Enjavi Hosseini et al., 2025) نشان می‌دهد که تعداد انتشارات دانشگاهی سالانه در حال افزایش است، که این امر استخراج اطلاعات اساسی و کل‌نگر (مانند مرزهای پژوهش، روندهای توسعه و شبکه‌های همکاری) را به چالشی جدی تبدیل کرده است و می‌تواند مانع پیشرفت مؤثر در تلاش‌های پژوهشی آتی شوند (Yu et al., 2025). در حالی که تحلیل هم‌واژگانی یکی از تکنیک‌های کلیدی است که با بررسی هم‌رخدادی مفاهیم، ساختار

¹ research gaps

مفهومی یک حوزه علمی را آشکار می‌سازد. این تحلیل از طریق تشکیل شبکه‌های واژگانی و خوشه‌بندی موضوعات، امکان شناسایی مضامین غالب و نوظهور را فراهم می‌کند. تکمیل این تحلیل با بهره‌گیری از نمودار راهبردی و شاخص‌های شبکه‌ای «مرکزیت» و «تراکم»، به ارزیابی جایگاه و میزان بلوغ خوشه‌های موضوعی کمک می‌کند؛ به‌گونه‌ای که خوشه‌های با مرکزیت و تراکم بالا به‌عنوان هسته‌های محرک و بالغ شناخته می‌شوند، در حالی که خوشه‌های با مرکزیت یا تراکم پایین می‌توانند بیانگر حوزه‌های نوظهور، حاشیه‌ای یا نیازمند توسعه باشند (حسینی و همکاران، ۱۴۰۴؛ سهیلی و خاصه، ۱۴۰۴). این چارچوب تحلیلی امکان درک پویایی علم و پیش‌بینی جهت‌گیری‌های آینده پژوهش را فراهم می‌آورد.

در این میان، حوزه حقوق کودکان در ورزش به عنوان یک عرصه میان‌رشته‌ای، ریشه در مبانی بنیادین بین‌المللی به‌ویژه کنوانسیون حقوق کودک سازمان ملل متحد (UNCRC) دارد. تأکید بر ماده ۱۹ (حفاظت در برابر خشونت، سوءاستفاده و غفلت) (Aine et al., 2022) و ماده ۳۱ (حق بازی و تفریح) (Agergaard et al., 2024)، چارچوبی هنجاری ایجاد کرده است که بر اساس آن، فعالیت ورزشی نه تنها یک حق، بلکه بستری برای رشد متوازن، سلامت روان و توسعه اجتماعی-اخلاقی کودک تلقی می‌شود (Aine et al., 2022). در نتیجه، هرگونه فعالیت رقابتی یا حرفه‌ای که منجر به نقض سلامت یا بهره‌کشی شود، یک چالش حقوقی جدی را پیش روی مدیران ورزشی و دولت‌ها قرار می‌دهد (ارشاد و همکاران، ۱۴۰۲). تضمین ایمنی و فراهم آوردن شرایط مشارکت بهینه برای کودکان، هدف غایی این مبانی حقوقی است (Wenselet et al., 2025).

تلفیق تحلیل‌های کتاب‌سنجی با حوزه حقوق کودکان در ورزش، امکان شناسایی شکاف‌های پژوهشی و ترسیم شبکه‌های همکاری میان‌کشورها را فراهم می‌سازد. با تحلیل داده‌های استنادی، هم‌نویسندگی و هم‌وقوعی کلمات کلیدی، به پژوهشگران اجازه می‌دهد تا نقشه‌های علمی دقیق را ترسیم کنند و بررسی نمایند که توجه جامعه علمی در طول زمان بر کدام مضامین کلیدی متمرکز شده است (Büyükkıdık, 2022). پژوهش کاربردی حاضر بر اساس تحلیل کتاب‌سنجی انجام شده است هدف از تلفیق این رویکرد با حوزه حقوق کودکان در ورزش، بهره‌گیری از شواهد کمی و ساختارمند برای تبیین وضعیت تولیدات علمی این حوزه است. تحلیل کتاب‌سنجی امکان شناسایی روندهای پژوهشی، خوشه‌های موضوعی، شکاف‌های دانشی و الگوهای همکاری علمی را فراهم می‌سازد (حسینی و همکاران، ۱۴۰۴). بر این اساس، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که تمرکز مطالعات در چه زمینه‌هایی بیشتر بوده و کدام حوزه‌ها نیازمند توجه پژوهشی بیشتر هستند. نتایج این مطالعه می‌تواند به عنوان مبنایی تحلیلی برای پژوهشگران، مدیران ورزشی و سیاست‌گذاران مورد استفاده قرار گیرد تا تصمیم‌گیری‌ها در حوزه حقوق کودکان در ورزش بر پایه شواهد علمی و شناخت دقیق‌تر از ساختار دانش شکل گیرد.

پیشینه پژوهش

رجال و وامافما (Rijal & Wamafma, 2024) یک تحلیل کتاب‌سنجی جامع در مورد چشم‌انداز تحقیقاتی جهانی پیرامون حقوق کودکان طی سه دهه گذشته انجام دادند که با هدف ترسیم همکاری‌های نویسندگان، خوشه‌های موضوعی، روندها و شکاف‌های پژوهشی انجام شده بود. داده‌های این تحلیل از پایگاه‌های داده گوگل اسکالر^۱ (از سال ۱۹۳۹ تا

زودآیند ویرایش نشده

(۲۰۲۴) و ابزارهای تجسمی مانند ووس‌ویور^۱، شبکه‌های قوی همکاری بین نویسندگان را شناسایی کرده و حوزه‌های موضوعی غالب را برجسته کردند؛ این حوزه‌ها از جمله حمایت از کودکان، چارچوب‌های قانونی، و تأثیرات سیاست‌های بهداشت جهانی بر کودکان هستند. تجزیه و تحلیل زمانی نشان‌دهنده یک تحول در تمرکز تحقیقات، از اقدامات حفاظتی سنتی به سمت مسائل معاصرتر مانند ایمنی دیجیتال و ابتکارات سیاست جهانی است. این مطالعه علاوه بر تأکید بر ماهیت پویا و پاسخگویی تحقیقات در حوزه حقوق کودکان در مواجهه با چالش‌های پایدار و نوظهور جهانی، حوزه‌هایی با تمرکز تحقیقاتی کمتر، مانند ادغام ورزش در ارتقای حقوق و پیامدهای پیشرفت‌های دیجیتال، را به عنوان فرصت‌های کلیدی برای مطالعات آتی معرفی کرد.

پاولوژیانیس و همکاران (Pavlogiannis et al., 2024) به کمک مروری نظامند ۴۴ مقاله پایگاه‌های داده (اسکوپوس، وب‌آو‌ساینس، اسپورت‌دیسکاس^۲) از چشم‌انداز حقوق کودک در ورزش تحلیل کردند. نتایج نشان داد که پژوهش‌ها عمدتاً توصیفی، غیرنظری و چندرشته‌ای هستند. مقالات مورد بررسی ۱۷ موضوع را پوشش می‌دادند که اغلب موارد سوء استفاده بوده و کمتر از نیمی از آن‌ها به‌طور مستقیم بر حقوق کودکان تمرکز داشته‌اند. این یافته‌ها ضرورت انجام مطالعاتی با طرح‌های توضیحی و نظری بیشتر و تمرکز مستقیم و واضح‌تر بر حقوق کودکان را برای ارتقای درک نظری و عمومی تأیید می‌کند.

چلیک و همکاران (Çelik et al., 2024) در یک مطالعه کتاب‌سنجی با عنوان «تجزیه و تحلیل مقالات علمی منتشر شده در حوزه حقوق کودکان» به بررسی ساختار علمی و روند رشد انتشارات آکادمیک در این زمینه پرداختند. این پژوهش با توجه به اهمیت حقوق کودکان انجام شد. چلیک و همکاران با استفاده از مدل پیمایشی و تحلیل کتاب‌سنجی، تعداد ۱۰۳۹ مقاله منتشر شده در پایگاه داده وب‌آوساینس^۳ (WoS) بین سال‌های ۱۹۸۱ تا ۲۰۲۲ را مورد بررسی قرار دادند. نتایج کلیدی نشان داد که پس از سال ۲۰۰۵، انتشارات این حوزه با جهشی سریع مواجه شده‌اند و رایج‌ترین زبان انتشار، انگلیسی بوده است. یافته‌های آنان حاکی از آن بود که دانشگاه لندن، موسسه علوم اجتماعی تاتا^۴ و دانشگاه ادینبورگ به همراه کشورهای انگلستان، ایالات متحده آمریکا و استرالیا فعال‌ترین مؤسسات و کشورها در این زمینه محسوب می‌شوند، در حالی که مجلاتی نظیر «International Journal of Children's Rights» بالاترین تعداد انتشارات را داشتند. همچنین، تحلیل نویسندگان، افزایش استنادات به حقوق کودکان را به‌ویژه پس از سال ۲۰۰۷ تأیید کرد.

نورحقیقی و کللوی (Nurhaqiqi & Kalaloi, 2025) در پژوهشی تحت عنوان «تحلیل علم‌سنجی مشارکت‌های علمی در خصوص حقوق کودکان در رسانه‌ها و مقررات پخش»، با درک اهمیت روزافزون نقش رسانه‌ها در زندگی کودکان و مسئولیت مشترک ذینفعان در ترویج محتوای کودک، به بررسی پویایی‌های پژوهشی این حوزه پرداختند. این مطالعه با استفاده از رویکرد علم‌سنجی و با هدف تجزیه و تحلیل مشارکت‌های علمی در این بحث، داده‌های شامل ۳۲۸ کلمه کلیدی را از ۸۹ مقاله مرتبط که بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۳ در پایگاه داده اسکوپوس منتشر شده بودند، گردآوری کرد. یافته‌های کلیدی این پژوهش، نشان‌دهنده تکامل موضوعی همگام با تحول دیجیتال است: تمرکز علمی از مفاهیم سنتی نظیر سواد رسانه‌ای و تبلیغات (۲۰۱۲ تا ۲۰۱۶)، به سمت آسیب‌شناسی جدی‌تر محیطی مانند پورنوگرافی و رده‌بندی

1 VOSviewer

2 Scopus, Web of Science, SPORTDiscus

3 Web of Science

4 Tata Institute of Social Sciences

5 University of Edinburgh

سنی (۲۰۱۶ تا ۲۰۱۹) حرکت کرده و در نهایت، در پاسخ به تحولات دیجیتال اخیر (۲۰۲۰ تا ۲۰۲۳)، بر موضوعات پیچیده‌ای چون سوء استفاده جنسی از کودکان، فعالیت‌های دیجیتال، حفاظت از داده‌ها و رسانه‌های مصنوعی (مانند دیپ فیک‌ها و محتوای تولید شده توسط هوش مصنوعی) متمرکز شده است.

تحلیل جامع پیشینه‌های ارائه شده نشان می‌دهد که در حوزه حقوق کودکان در ورزش در کشور ایران، خلاء تحقیقاتی وجود دارد زیرا مطالعات در این حوزه بسیار کم بود (مطالعاتی نظیر پژوهش‌های داشاب و طالبی اسفندارانی (۱۴۰۳)، محمدولی و شفیعی (۱۴۰۳)، محمدی (۱۴۰۲) وجود داشت اما هیچ‌کدام به شیوه کتاب‌سنجی انجام نشده بود). در پژوهش‌های خارجی هم، پاولوژیانیس و همکاران (Pavlogiannis et al., 2024) در مرور نظام‌مند خود، کمبود مطالعات نظری و توضیحی با تمرکز مستقیم بر حقوق کودکان در ورزش را به عنوان یک نقیصه جهانی مطرح کردند و بر ضرورت انجام پژوهش‌هایی با درک عمیق‌تر را تأیید داشتند. هیچ‌کدام از پژوهش‌ها، از روش‌های کمی کتاب‌سنجی برای ترسیم ساختار جهانی دانش در این تلاقی موضوعی استفاده نکرده‌اند، به عنوان مثال: پژوهش رجال و وامافما (Rijal & Wamafma, 2024) که به صورت کلی حقوق کودکان را بررسی کرده است و به تلاقی ورزش و حقوق کودکان توجه‌ای نداشته‌اند. پژوهش چلیک و همکاران (Çelik et al., 2024) ساختار کلی حقوق کودکان را ترسیم کرده اما از تخصص‌گرایی لازم برای درک پویایی‌های محیط ورزشی غفلت ورزیده است. پژوهش نورحقیقی و کللوی (Nurhaqiqi & Kalaloi, 2025) هم، نشان می‌دهد که چگونه یک تحلیل علم‌سنجی متمرکز می‌تواند تحولات موضوعی را در پاسخ به محیط جدید (رسانه دیجیتال) آشکار سازد. پس هیچ‌کدام از مطالعات کتاب‌سنجی موجود به طور مستقیم بر تلاقی حقوق کودکان و ورزش متمرکز نشده‌اند. بنابراین، پژوهش حاضر با اتخاذ رویکرد اثبات‌شده (کتاب‌سنجی) از پژوهش‌های پیشین و اعمال آن بر موضوعی که توسط مطالعات قبلی (محمدولی و شفیعی، ۱۴۰۳) به عنوان یک شکاف کلیدی معرفی شده است (حقوق کودکان در ورزش)، اصالت و نوآوری خود را توجیه می‌کند و گامی ضروری برای توسعه درک نظری و کاربردی در این حوزه محسوب می‌شود.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش کاربردی حاضر با رویکرد کتاب‌سنجی انجام شده و در چارچوب آن از مجموعه‌ای از روش‌های تحلیلی مکمل بهره گرفته شده است. این روش‌ها شامل تحلیل عملکرد^۱ با هدف شناسایی کشورهای فعال و تأثیرگذار است (Donthu et al., 2021-a). همچنین تحلیل نقشه‌های علمی^۲ شامل تحلیل هم‌واژگانی (Zupic & Čater, 2015). تحلیل هم‌نویسندگی و سایر روابط ساختاری برای بررسی شبکه‌های علمی به کار گرفته شده است (Van Eck & Waltman, 2010). علاوه بر این، به منظور افزایش عمق تحلیلی و غنای نتایج، تحلیل محتوای واژگان برای شناسایی الگوهای مفهومی و مضامین غالب در ادبیات پژوهش مورد استفاده قرار گرفته است تا محدودیت‌ها و نقدهای وارد بر رویکردهای صرفاً کمی کتاب‌سنجی برطرف شود (Aria & Cuccurullo, 2017).

برای انجام پژوهش ابتدا حوزه مطالعه مشخص شد، بدین منظور پژوهشگران با بهره‌گیری از نرم‌افزار پابلیش آر پریش^۳ مستندات علمی برجسته و پراستناد را گردآوری کرده‌اند تا چارچوب نظری حوزه پژوهشی را تعیین کنند، یعنی نرم‌افزار به‌عنوان ابزار کمکی در جمع‌آوری داده‌ها و مرور ادبیات علمی استفاده شد (Curiel-Marín & Fernández-Cano,)

1 Performance Analysis

2 Science Mapping

3 Publish or Perish (PoP)

زودآیند ویرایش نشده

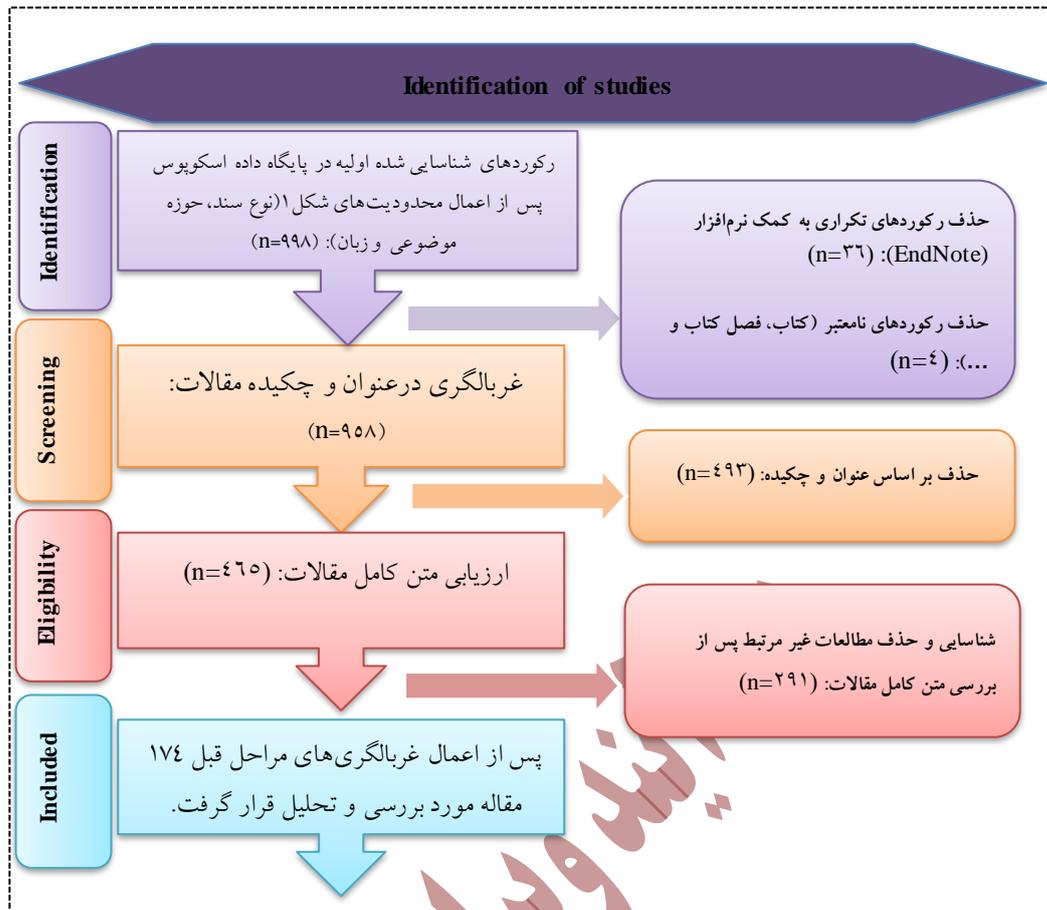
(2019). با توجه به رشد مقالات در حوزه حقوق ورزش و نیاز به جمع‌بندی نتایج پژوهش‌ها، روی حقوق کودکان در ورزش متمرکز شدند. پس از آن به جستجو اولیه اقدام کردند. به دلیل رشد پایگاه‌های استنادی و افزایش مقالات علمی (Wang et al., 2020)، تدوین یک استراتژی جستجوی علمی دقیق برای یافتن داده‌های معتبر ضروری بود. داده‌های کتاب‌سنجی از پایگاه داده اسکوپوس^۱ که به عنوان یکی از معتبرترین و جامع‌ترین مراجع استنادی شناخته می‌شود، انتخاب شد. پایگاه داده اسکوپوس در مقایسه با پایگاه‌هایی نظیر وب آو ساینس^۲، بزرگ‌ترین مرجع استنادی و انتزاعی است که طیف گسترده‌ای از موضوعات را پوشش می‌دهد (Hashem E et al., 2023). جست‌وجوی اولیه در عنوان، چکیده و کلیدواژه‌ها انجام شد، استراتژی جستجو، عملگرها و فیلترهای مورد نظر در جدول شماره ۱ گزارش شده است.

جدول ۱. استراتژی جستجو

معیار	توضیحات
پایگاه داده	پایگاه استنادی اسکوپوس
کلمات جستجو	"(child* OR adolescen* OR youth OR minor*) AND (sport* OR athlete*) AND (right* OR legal* OR law OR "child protection" OR safeguarding)
زمینه‌های جستجو	Title, abstract, keywords
فرآیند جستجو	TITLE-ABS-KEY((child* OR adolescen* OR youth OR minor*) AND (sport* OR athlete*) AND (right* OR legal* OR law OR "child protection" OR safeguarding)) AND (LIMIT TO (DOCTYPE, "ar") OR LIMIT-TO (DOC- TYPE, "re")) AND (LIMIT-TO (SRCTYPE, "i")) AND (LIMIT-TO (PUB- STAGE, "final") OR LIMIT-TO (PUBSTAGE, "aip")) AND (LIMIT-TO (SUB- JAREA, "SOCI") OR LIMIT-TO (SUBJAREA, "ARTS")) AND (LIMIT- TO (LANGUAGE, "English"))
نوع اسناد	کلیه مقالات منتشر شده در نشریات و مقالات مروری
حوزه موضوعی	ادبیات و علوم اجتماعی
بازه زمانی جستجو	تا ماه سپتامبر سال ۲۰۲۵
زبان	انگلیسی

فرآیند جستجو در پایگاه اسکوپوس در تاریخ ۱۵ دسامبر ۲۰۲۵ انجام شده که نتایج اولیه بر اساس کلیدواژه‌ها و استفاده از عملگرهای مورد نظر ۷۷۰۰ سند (بدون اعمال هیچ نوع فیلتری اعم از نوع سند، زبان و ...) بودند. سپس، دو مرحله غربالگری صورت گرفت، در مرحله اول غربالگری (جدول شماره ۱)، حذف مطالعات ناخواسته با اعمال فیلترهایی مانند نوع سند، حوزه مورد نظر، زبان و... که در نهایت ۹۹۸ مقاله استخراج شد. در مرحله دوم غربالگری در نرم‌افزار اکسل، معیارهای پروتکل پریزما اجرا شد که شامل ۴ مرحله (شناسایی، غربالگری، واجد شرایط بودن و شمول) است (Page et al., 2021) و از نرم‌افزار اندنوت^۳ برای مدیریت منابع (حذف و شناسایی مقالات تکراری) استفاده شد. مراحل کامل انجام این پروتکل در شکل ۱ قابل مشاهده می‌باشد.

1 Scopus
2 Web of Science
3 EndNote

شکل ۲. فرایند انتخاب اسناد بر اساس فلور چارت استاندارد PRISMA (Page et al., 2021)

پس از طی مراحل غربالگری، ۱۷۴ مقاله نهایی به کمک نرم‌افزارهای آر ۱ نسخه ۴,۵,۱ و آراستودیو ۲ نسخه ۲۰۲۵ و بکارگیری بیبلیوشاینی^۳ (رابط گرافیکی بیبلیومتریکس^۴) برای انجام تحلیل عملکردی و شناسایی کلیدواژگان تحلیل شدند. همچنین از نرم‌افزار ووس ویور^۵ نسخه ۱,۶,۲۰ برای تحلیل شبکه همکاری علمی و خوشه‌بندی کلیدواژه‌ها، استفاده شد. در نرم‌افزار ووس ویور به منظور پاکسازی و یکسان‌سازی واژگان مترادف (به عنوان نمونه، معادل‌سازی واژگانی چون school child، child و preschool تحت عنوان children و سایر نمونه‌های مشابه، همچنین حذف برخی کلمات نامرتبط مثل اسامی کشورها و اصطلاحات روش‌شناسی) از فایل ترانس ۶ استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

پاسخ به پرسش اول پژوهش: جایگاه تولید علم در حوزه حقوق کودکان در ورزش از نظر میانگین اسناد، نرخ

1 R
 2 Rstudio
 3 biblioshiny
 4 bibliometrix
 5 Vos Viewer
 6 thesaurus

زودآیند ویرایش نشده

رشد، نویسندگان، کلمات کلیدی و هم‌نویسندگی چگونه است؟

در دوره زمانی ۱۹۷۶ تا ۲۰۲۵، تعداد ۱۷۴ سند مرتبط با حقوق کودکان در ورزش شناسایی شده به کمک نرم‌افزارهای آر و آراستودیو، مورد تحلیل قرار گرفتند، اطلاعات اولیه استخراج شده در جدول ۲ قابل مشاهده می‌باشد. با توجه به جدول، این مقالات در ۷۳ نشریه علمی منتشر شده‌اند. این آمار نشان‌دهنده توجه فزاینده به موضوع با نرخ رشد سالانه ۶/۷ درصد است. میانگین استنادهای دریافتی برای این مقالات ۱۷/۲۴ است، که حاکی از مورد توجه قرار گرفتن پژوهش‌هاست. تعداد مراجع مورد استفاده در این مقالات نیز ۱۳۰۴ مورد است که نشان‌دهنده غنای ادبیات پژوهش در این مجموعه داده است. نویسندگان از ۵۰۷ کلمه کلیدی مختلف استفاده کرده‌اند؛ همچنین، ۴۳ مطالعه به صورت تک‌نویسنده‌ای نوشته شده‌اند، در حالی که ۱۳۱ مطالعه دیگر با میانگین همکاری ۲/۶۷ نویسنده تهیه شده‌اند. نرخ همکاری‌های بین‌المللی نیز ۱۶/۶۷ درصد گزارش شده است.

جدول ۲. وضعیت تولید علم در حوزه حقوق کودکان در ورزش

توصیف	نتایج
بازه زمانی	۱۹۷۶ - ۲۰۲۵
تعداد نشریات	۷۳
تعداد اسناد	۱۷۴
نرخ رشد سالانه ^۱	۶،۷
میانگین سن مدرک ^۲	۶،۹۳
میانگین استناد دریافتی به ازای هر سند ^۳	۱۷،۲۴
مراجع ^۴ مورد استفاده	۱۳۰۴
محتوای اسناد	
کلمات کلیدی پلاس ^۵	۳۰۳
کلمات کلیدی نویسندگان ^۶	۵۰۷
نویسندگان ^۷	۳۵۶
نویسندگان منابع تک نویسنده ^۸	۴۳
منابع تک نویسنده ^۹	۵۳
هم‌نویسندگی به ازای هر مدرک ^{۱۰}	۲،۶۷
درصد هم‌نویسندگی بین‌المللی ^{۱۱}	۱۶،۶۷
نوع اسناد	
مقالات	۱۶۴

- 1 Annual Growth Rate %
- 2 Document Average Age
- 3 Average citations per doc
- 4 References
- 5 Key words Plus (ID)
- 6 Author's Key words (DE)
- 7 Authors
- 8 Authors of single-authored docs
- 9 Single-authored docs
- 10 Co-Authors per Doc
- 11 International co-authorships %

پاسخ پرسش دوم پژوهش: فعال ترین و پُراستنادترین کشورها در مطالعات حوزه حقوق کودکان در ورزش کدامند، نقشه همکاری بین‌المللی نویسندگان و روند رشد زمانی آنها چگونه است؟

یافته‌های جدول ۳ که با استفاده از دو نرم‌افزار آر و آراستودو به دست آمده است، نشان می‌دهد که انگلستان با اختصاص ۱۲۵۹ استناد کل (TC) در جایگاه اول قرار دارد. کشور کانادا با اینکه از نظر استناد کل در جایگاه دوم قرار دارد، اما از نظر کیفی و شاخص متوسط استناد مقالات^۱ این کشور با نمره ۲۶,۴۰ در جایگاه نخست قرار می‌گیرد که نشان‌دهنده تأثیرگذاری بالاتر هر مقاله به صورت مجزا در این کشور است. در رتبه‌های بعدی استناد کل، کشورهای آمریکا (۲۵۳) و استرالیا (۱۵۷) قرار دارند، در حالی که کشورهایی مانند یونان و فنلاند علی‌رغم داشتن استناد کل پایین، میانگین استناد قابل توجهی (به ترتیب ۱۴,۰۰ و ۱۳,۰۰) را ثبت کرده‌اند که از نظر کیفیت مقالات، از کشورهایی با حجم تولید بالاتر مانند استرالیا و سوئد پیشی می‌گیرند. کمترین میزان مشارکت در این شاخص‌ها نیز مربوط به آلمان، یونان و فنلاند است که مجموع استندهای آن‌ها زیر ۲۰ مورد گزارش شده است.

جدول ۳. ۱۰ کشور پر استناد در تولیدات علمی و پژوهشی در این حوزه

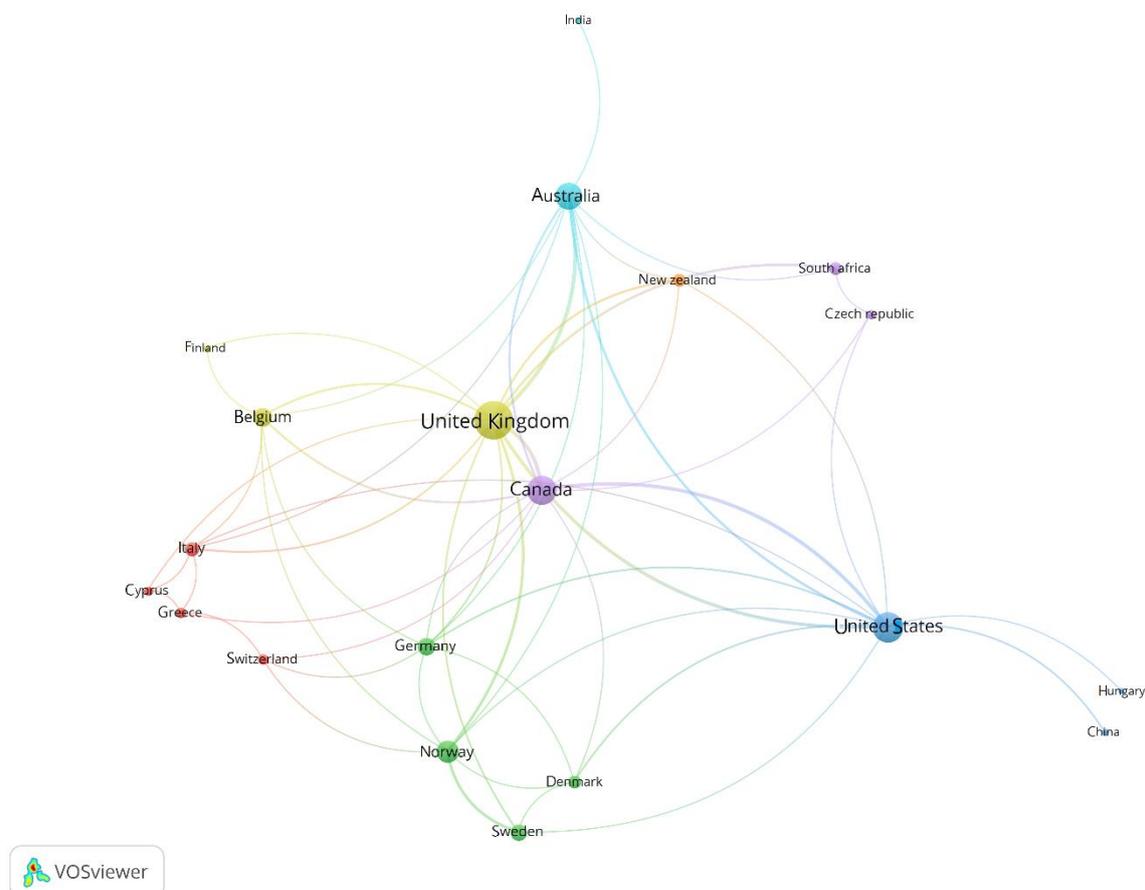
کشور	استناد کل (TC)	متوسط استناد مقالات
انگلستان	۱۲۵۹	۲۳,۸۰
کانادا	۴۴۸	۲۶,۴۰
آمریکا	۲۵۳	۱۵,۸۰
استرالیا	۱۵۷	۱۱,۲۰
سوئد	۸۹	۶,۸۰
نروژ	۴۳	۸,۸۰
سوئیس	۳۹	۹,۸۰
آلمان	۱۹	۹,۵۰
یونان	۱۴	۱۴,۰۰
فنلاند	۱۳	۱۳,۰۰

تحلیل شبکه

همکاری‌های بین‌المللی با استفاده از نرم‌افزار ووس و یور در شکل ۲ نشان می‌دهد که انگلستان به‌عنوان مرکزی‌ترین و تأثیرگذارترین گره در این شبکه عمل می‌کند و دارای قوی‌ترین پیوندها با کشورهای کانادا، آمریکا و استرالیا است. این نقشه با خوشه‌بندی کشورها بر اساس رنگ، چندین بلوک همکاری را متمایز می‌کند؛ به طوری که کشورهای اروپای مانند سوئد، نروژ، آلمان و سوئیس در یک خوشه (قرمز) قرار گرفته و تعاملات نزدیکی با یکدیگر دارند. ضخامت خطوط بین گره‌ها نشان‌دهنده شدت همکاری‌های مشترک است که در این میان، پیوند بین انگلستان و کانادا از برجستگی ویژه‌ای برخوردار است. همچنین، کشورهای در حال توسعه یا دورتر مانند هند، آفریقای جنوبی و چین در حاشیه این شبکه قرار گرفته‌اند که نشان‌دهنده پیوندهای ضعیف‌تر و همکاری‌های بین‌المللی محدودتر آن‌ها در این حوزه پژوهشی است.

¹ Average Articles Citation

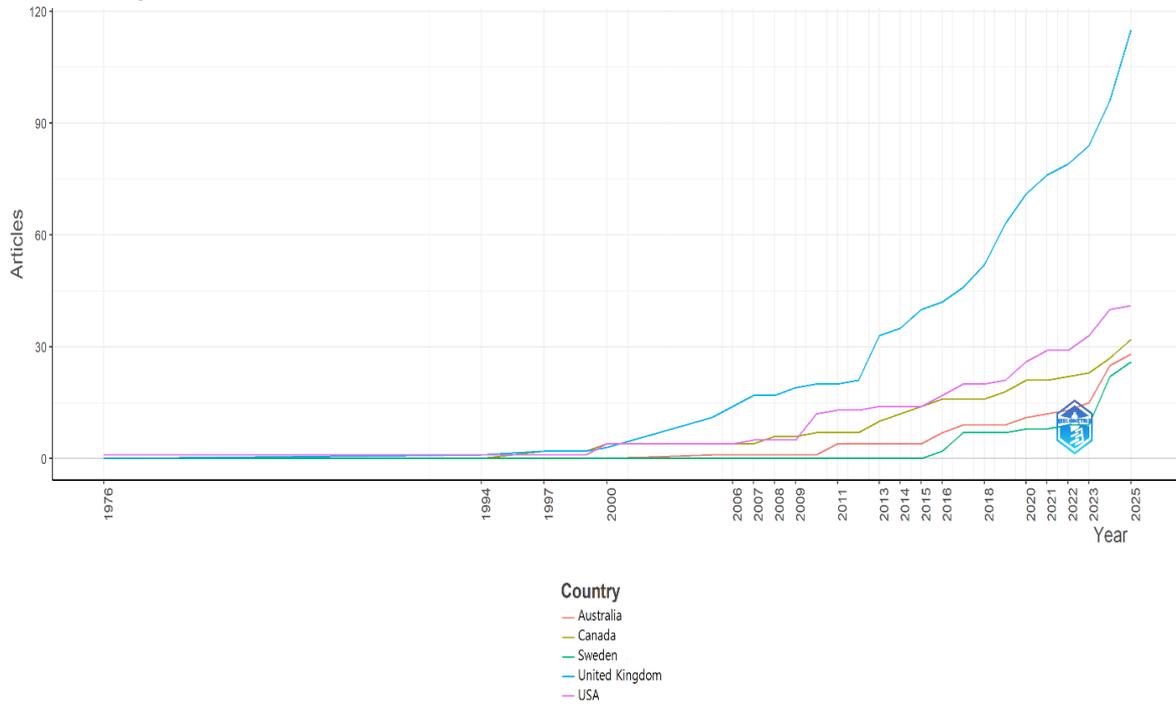
زودآیند ویرایش نشده

شکل ۲. نقشه همکاری بین ۲۰ کشور فعال در این حوزه

روند رشد زمانی تولیدات علمی در حوزه حقوق کودکان در ورزش (شکل ۳) نشان می‌دهد که تا پیش از سال ۲۰۰۰، حجم انتشارات در تمامی کشورها بسیار محدود و در سطحی ایستا بوده است، اما پس از این سال، انگلستان با اختلافی فاحش نسبت به سایر رقبا، رشدی نمایی را تجربه کرده و تیراژ تولیدات خود را به بیش از ۱۱۰ مقاله در سال‌های اخیر رسانده و جایگاه نخست را تثبیت کرده است. پس از انگلستان با توجه به شکل ۵، کشورهای آمریکا، کانادا، استرالیا و سوئد قرار دارند.

Country Production over Time

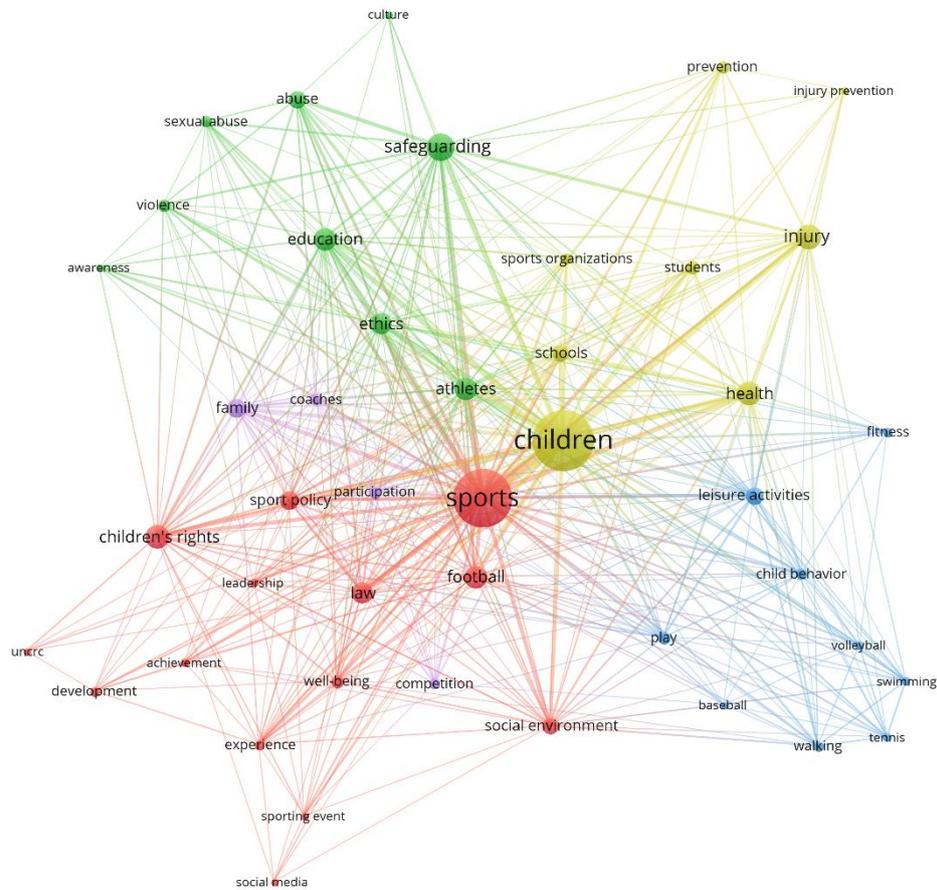
شکل ۳. روند خطی رشد تولیدات علمی در این حوزه بر اساس کشورها

پاسخ پرسش سوم پژوهش: کدام کلیدواژه‌ها بیشترین میزان هم‌رخدادی و ارتباط را در تولیدات علمی حوزه حقوق کودکان در ورزش دارند و ساختار موضوعی این حوزه را چگونه شکل داده‌اند؟

شکل ۴، هم‌رخدادی واژگان ۱ را در نرم‌افزار ووس‌ویور نشان می‌دهد. به طوری که از ۱۷۴ مقاله منتخب، در مجموع ۲۳۲۰ کلمه کلیدی استخراج شد. با اعمال فیلتر حداقل ۵ فراوانی و پاکسازی و یکسان‌سازی واژگان مترادف، ۴۴ کلمه کلیدی که دارای بیشترین وزن فراوانی و پیوند بودند، انتخاب و در ۵ خوشه موضوعی دسته‌بندی شدند. در این تحلیل، یک نمودار شبکه‌ای ترسیم شده است که در آن اندازه گره‌ها متناسب با فراوانی کلمات کلیدی است. پیوندهای ۳ میان گره‌ها، کلماتی را نشان می‌دهند که حداقل در پنج مدرک به صورت هم‌زمان به کار رفته‌اند و ضخامت خطوط، نشان‌دهنده شدت پیوند ۴ میان مفاهیم است.

- 1 Co-occurrence Analysis
- 2 Nodes
- 3 Links
- 4 Link Strength

زودآیند ویرایش نشده

VOSviewer

شکل ۴. هم‌زمانی واژگان کلیدی با بیشترین فراوانی

خوشه اول، خوشه قرمز رنگ: تحلیل هم‌رخدادی نشان می‌دهد که این خوشه با ۱۴ آیتم، هسته راهبردی شبکه را تشکیل داده و حول محور گره مرکزی ورزش (۴۳ لینک) سازمان یافته است. یافته‌ها حاکی از پیوند تنگاتنگ میان مفاهیم حقوق کودکان (۳۰ لینک)، قانون (۲۶ لینک) و سیاست‌گذاری ورزشی (۲۷ لینک) است که نشان‌دهنده تمرکز ویژه ادبیات علمی بر جنبه‌های حکمرانی و ضرورت ایجاد زیرساخت‌های قانونی برای صیانت از کودکان است. همچنین، ارتباط قوی این مفاهیم با محیط اجتماعی (۲۹ لینک) و گره تخصصی فوتبال (۳۲ لینک) فاش می‌کند که مطالعات حقوقی و سیاست‌گذاری‌های کلان، عمدتاً در بستر ورزش‌های سازمان‌یافته و پرمخاطب پیاده‌سازی می‌شوند. با توجه به کلمات هم‌رخدادی می‌توان این خوشه را «ساختارها و سیاست‌های حقوقی در ورزش» نامید.

خوشه دوم، خوشه سبز رنگ: این خوشه با ۹ آیتم، بر ارتقای سلامت محیطی و امنیت روانی متمرکز بوده و هسته عملیاتی آن گره ورزشکاران (۳۵ لینک) است. یافته‌ها نشان می‌دهد که آموزش (۳۰ لینک) و حمایت (۳۰ لینک) با وزنی کاملاً برابر، دو رکن اصلی مراقبت از ورزشکار را تشکیل می‌دهند؛ به طوری که حمایت در این لایه، نه یک اقدام واکنشی، بلکه یک فرآیند آموزشی پیشگیرانه تلقی می‌شود. پیوند این مفاهیم با اخلاق (۲۹ لینک) در تقابل با سوءاستفاده (۱۶ لینک) و خشونت (۱۵ لینک)، گویای این یافته است که پژوهش‌ها به دنبال تقویت چارچوب‌های رفتاری برای

حذف آسیب‌های انسانی هستند. همچنین، گره آگاهی (۱۱ لینک) به عنوان حلقه مکمل، بر این نکته تأکید دارد که اثربخشی نظام‌های حمایتی در گرو ارتقای سطح دانش و هوشیاری ذینفعان ورزشی است. پس این خوشه را می‌توان «نظام آموزشی و حمایت از ورزشکار» نامید.

خوشه سوم، خوشه آبی رنگ: این خوشه با ۹ آیت، به واکاوی نقش فعالیت‌های بدنی در زمان‌های غیررسمی می‌پردازد و هسته اصلی آن بر پیوند میان فعالیت‌های اوقات فراغت (۲۹ لینک) و بازی (۲۴ لینک) استوار است. یافته‌ها نشان می‌دهد که از نگاه پژوهشگران، «بازی» نه تنها یک سرگرمی، بلکه ابزاری راهبردی برای شکل‌دهی و اصلاح رفتار کودک (۲۱ لینک) در محیط‌های غیررقابتی است. تمرکز این خوشه بر لذت و مشارکت داوطلبانه است؛ حضور رشته‌های ورزشی مختلف (والیبال، تنیس، شنا و بیسبال با لینک‌های برابر ۱۵) در این خوشه نیز گویای این یافته است که تنوع فعالیت‌های بدنی در این سنین، پیش از آنکه با هدف قهرمانی باشد، با هدف ایجاد نشاط و تثبیت الگوهای رفتاری سالم در زندگی روزمره کودکان دنبال می‌شود، با این اوصاف این خوشه را می‌توان «اوقات فراغت و بازی‌های کودکی» نامید. خوشه چهارم، خوشه زرد رنگ: این خوشه با ۸ آیت، بر جنبه‌های مراقبتی و بهداشتی فعالیت بدنی تمرکز دارد و با محوریت گره کودکان (۴۳ لینک)، پیوندی استراتژیک میان سلامتی (۲۸ لینک) و محیط مدرسه (۲۷ لینک) برقرار کرده است. یافته‌های کلیدی این بخش نشان می‌دهد که ادبیات پژوهشی به شدت بر مقوله پیشگیری از آسیب (۲۵ لینک) و راهبردهای عمومی پیشگیری (۱۴ لینک) متمرکز است؛ این امر بیانگر آن است که در محیط‌های آموزشی، اولویت اول نه صرفاً تحرک بدنی، بلکه ایمن‌سازی فعالیت‌ها برای جلوگیری از صدمات جسمانی و تضمین تندرستی دانش‌آموزان (۱۶ لینک) است. حضور سازمان‌های ورزشی (۲۱ لینک) در این زنجیره نیز گویای این یافته است که مدیریت سلامت دانش‌آموزان نیازمند یک رویکرد هماهنگ میان نهادهای اجرایی و سیستم آموزشی برای پیاده‌سازی پروتکل‌های پیشگیرانه و استانداردهای بهداشتی است، پس این خوشه را «سلامتی و ایمنی در ورزش مدارس» نام نهاد. خوشه پنجم، خوشه بنفش رنگ با ۴ آیت، به عنوان یک لایه واسطه و میانجی در کل شبکه عمل می‌کند. محوریت این خوشه بر گره خانواده (۲۶ لینک) استوار است که در تعامل با مربیان (۱۶ لینک)، بستر اصلی برای مشارکت (۲۱ لینک) کودکان را فراهم می‌سازد. همچنین، حضور واژه رقابت (۱۴ لینک) در این خوشه نشان می‌دهد که ورود کودکان به عرصه‌های رقابتی، تحت تأثیر و نظارت مستقیم این شبکه حمایتی (خانواده و مربی) قرار می‌گیرد. این خوشه را هم می‌توان «حمایت عوامل انسانی» نامید.

همانطور که مطرح شد، براساس تحلیل هم‌رخدادی واژگان، کلیدواژه‌ها در ۵ خوشه اصلی دسته‌بندی شده‌اند که ویژگی‌های آماری آن‌ها در جدول ۳ ارائه شده است. معیارهای مورد استفاده در جدول موارد زیر می‌باشند. برای سنجش فراوانی واژگان در متون بررسی شده از شاخص تعداد رخداد استفاده شد. جهت تبیین جایگاه ساختاری هر مفهوم در شبکه، از شاخص لینک استفاده شده که نشان‌دهنده تعداد ارتباطات مستقیم یک واژه با سایر کلمات کلیدی است. همچنین شاخص قدرت کل پیوند^۲، مجموع قدرت پیوندهای یک گره با تمامی گره‌های دیگر را نشان می‌دهد که گویای میزان نفوذ و اتصال واژه در کل شبکه است. علاوه بر این، شاخص میانگین استنادات^۳ و میانگین استنادات نرمال‌شده^۴ برای مقایسه دقیق‌تر وزن علمی واژگان لحاظ شده‌اند.

1 Occurrences
2 Total Link Strength
3 Avg. citations
4 Avg. norm. citations

زودآیند ویرایش نشده

جدول ۳. تحلیل خوشه‌ای واژگان بر اساس شاخص‌های رخداد، پیوند و استناد

خوشه	واژه کلیدی (Node)	تعداد رخداد (Occurrences)	لینک (Link)	قدرت کل پیوند (Total Link Strength)	میانگین استنادها (Avg. Citations)	میانگین استنادات نرمال شده (Avg. norm. citations)	میانگین سال انتشار (Avg. pub. Year)
خوشه ۱ (۱۴گروه)	Sports	۳۱۱	۴۳	۶۷۶	۴۴,۲۵	۱,۱۹	۲۰۱۲
	Children's rights	۵۲	۳۰	۱۲۱	۱۲,۶۵	۰,۹۸	۲۰۱۹
	Football	۴۸	۳۲	۱۰۲	۱۵,۸۹	۱,۲۴	۲۰۱۷
	Law	۴۴	۲۶	۱۲۱	۱۵,۹۷	۰,۸۴	۲۰۱۱
	Sport policy	۳۲	۲۷	۹۰	۲۱,۱۸	۰,۸۷	۲۰۱۵
	Social environment	۲۴	۲۹	۹۶	۸۷,۰۴	۱,۴۷	۲۰۰۸
	Well-being	۱۶	۲۲	۵۰	۲۱	۰,۷۷	۲۰۱۴
	Experience	۱۱	۲۲	۴۹	۱۸,۶۳	۱,۴۳	۲۰۱۶
	Development	۹	۱۱	۱۸	۲۹,۲۲	۱,۵۰	۲۰۱۶
	Leadership	۸	۱۸	۳۱	۶۰,۸۷	۰,۷۸	۲۰۲۰
	Achievement	۷	۱۳	۲۰	۱۷,۷۱	۰,۹۱	۱۹۹۸
	Social media	۵	۷	۸	۸	۲,۲۴	۲۰۲۳
	Sporting event	۵	۱۳	۲۰	۴,۶	۱,۱۳	۲۰۲۳
	Unrc	۵	۶	۹	۸,۴	۱,۰۲	۲۰۲۲
خوشه ۲ (۹گروه)	Safeguarding	۶۹	۳۰	۱۷۴	۲۶,۸۰	۱,۳۲	۲۰۱۶
	Athletes	۴۹	۳۵	۱۶۳	۱۷,۸۸	۱,۹۲	۲۰۱۷
	Education	۴۶	۳۰	۱۵۱	۱۹,۹۸	۱,۰۹	۲۰۱۰
	Ethics	۴۰	۲۹	۱۲۶	۳۳,۸	۱,۵۶	۲۰۱۵
	Abuse	۳۰	۱۶	۸۰	۱۸,۳	۱,۵۶	۲۰۱۹
	Violence	۱۴	۱۵	۳۸	۲۸	۱,۴۲	۲۰۱۸
	Sexual abuse	۱۳	۱۴	۳۶	۲۶,۳۱	۱,۲۶	۲۰۱۷
	Awareness	۵	۱۱	۲۳	۳۳,۸	۲,۲۳	۲۰۲۲
خوشه ۳ (۹گروه)	Culture	۵	۷	۸	۸,۲	۰,۳۸	۲۰۱۳
	Leisure activities	۲۹	۲۹	۱۰۵	۷۹,۲۷	۱,۱۶	۲۰۰۶
	Play	۱۵	۲۴	۶۰	۶۳,۴۷	۷۷,۱	۲۰۰۸
	Child behavior	۱۳	۲۱	۵۶	۱۲۵,۳۱	۱,۷	۲۰۰۳
	Fitness	۹	۱۱	۲۷	۲۸,۱۱	۰,۹۹	۲۰۰۱
	Walking	۹	۱۵	۴۳	۱۹۳,۵۵	۲,۴۴	۲۰۱۰
	Swimming	۸	۱۵	۳۴	۵۰,۶۲	۱,۲۸	۲۰۱۱
	Tennis	۷	۱۵	۳۲	۵۵	۱,۸۱	۲۰۱۴
	Volleyball	۷	۱۵	۳۰	۲۰,۷۱	۱,۰۲	۲۰۱۶
Baseball	۵	۱۵	۱۵	۱۳,۶	۰,۶۵	۲۰۱۱	
Children	۳۴۰	۴۳	۷۵۴	۴۳,۳۳	۱,۱۳	۲۰۱۱	

خوشه ۴ (۸ گره)	Injury	۵۵	۲۵	۱۳۶	۵۴,۱۳	۱,۳۶	۲۰۰۷
	Health	۵۳	۲۸	۱۸۶	۸۴,۹۹	۱,۵۴	۲۰۱۰
	Schools	۲۶	۲۷	۱۰۷	۳۵,۵۶	۱,۱۳	۲۰۱۰
	Students	۱۹	۱۶	۵۶	۴۰,۵۲	۰,۸۵	۲۰۱۱
	Prevention	۱۴	۱۳	۳۵	۳۶,۹۲	۱,۳۵	۲۰۰۸
	Sports organiza-tions	۱۳	۲۱	۵۷	۳۶,۶۹	۱,۷۵	۲۰۱۲
	Injury prevention	۶	۸	۱۵	۱۸	۰,۶۳	۲۰۱۲
	Family	۳۱	۲۶	۱۰۰	۳۳,۵۱	۱,۰۸۳۹	۲۰۰۷
خوشه ۵ (۴ گره)	Participation	۱۴	۲۱	۵۳	۱۰,۵۷	۰,۸۹۹۱	۲۰۱۹
	Coaches	۱۳	۱۶	۳۷	۱۶,۷۶	۰,۷۵۳۶	۲۰۱۸
	Competition	۱۳	۱۴	۲۸	۲۲,۴۶	۰,۹۶۴۷	۲۰۱۶

پاسخ پرسش چهارم پژوهش: نمودارهای درختی و ابری واژگان کلیدی در پژوهش‌های حقوق کودکان در ورزش، بر کدام کلمات متمرکز شده است؟ نمودار درختی که از تحلیل کلمات کلیدی در نرم افزارهای آر و آر استودیو به دست آمده است، نشان دهنده تمرکز گسترده بر پارادایم حمایت از حقوق انسانی در محیط‌های ورزشی است (شکل ۵)؛ به طوری که واژه ورزش (با ۱۱ درصد) و بشر (با ۷ درصد)، زیربنای اصلی این جریان پژوهشی را تشکیل می دهند. حضور محوری واژه کودک (با ۵ درصد) در کنار مفاهیم عملیاتی و نظارتی نظیر حفاظت از کودک^۱ (با ۴ درصد) و حمایت^۲ (با ۴ درصد)، نشان دهنده این یافته کلیدی است که ادبیات پژوهش از رویکردهای سنتی مهارتی، به سمت تدوین استانداردهای حقوقی و امنیتی برای تضمین سلامت همه جانبه کودکان حرکت کرده است.

شکل ۵. نقشه درختی واژگان کلیدی مقالات

1 Child Protection
2 Safeguarding

زودآیند ویرایش نشده

جهت شناسایی واژگان پرکاربرد در حوزه حقوق کودکان در ورزش به کمک نرم‌افزارهای آر و آراستودیو نمودار ابری کلمات ترسیم شد (شکل ۶)، ابر واژگان نشان می‌دهد که ساختار اصلی دانش بر پیوند ناگسستنی میان ماهیت ورزش و ضرورت‌های پیشگیرانه استوار است؛ به طوری که مفاهیم کلانی همچون ورزش، کودکان و حفاظت از کودکان به عنوان هسته مرکزی و بانفوذترین مضامین در ادبیات پژوهشی شناخته می‌شوند. اولویت‌های مرتبط با حقوق اجتماعی و توسعه انسانی در این بستر با تکرار برجسته واژگانی نظیر حقوق بشر، حقوق کودکان و حمایت نمایان شده است که در کنار مفاهیم توسعه‌ای چون آموزش^۱ و تربیت بدنی^۲ بر این یافته کلیدی تأکید دارند که پیشرفت انسانی در ورزش، تنها در گرو ایجاد محیطی عاری از خشونت^۳ و مبتنی بر پروتکل‌های مراقبتی است. این الگوی واژگانی نشان می‌دهد که دغدغه اصلی از آموزش‌های صرفاً مهارتی، به سمت حفاظت همه‌جانبه از کرامت کودک تغییر جهت داده است. همچنین، ظهور واژگان تخصصی‌تری مانند: ناتوانی^۴، اخلاق^۵ و تبعیض^۶ در این نقشه مفهومی، نشان‌دهنده بلوغ و چرخش حوزه‌های محوری به سمت مفاهیم عمیق عدالت اجتماعی و اخلاق حرفه‌ای است.

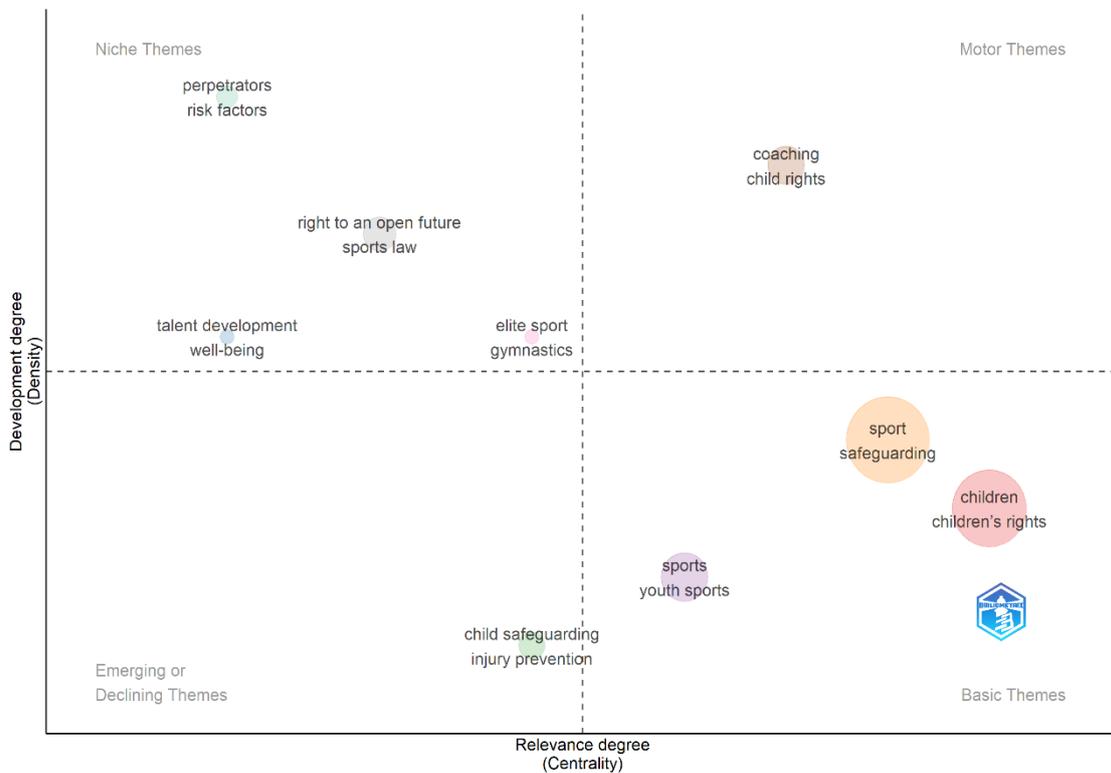

شکل ۶. ابر واژگان پرکاربرد در حوزه حقوق کودکان در ورزش

پاسخ به پرسش پنجم پژوهش: تحلیل ساختار مفهومی و نمودار راهبردی پژوهش‌های حقوق کودکان در ورزش، بیانگر چه روندهای نوظهور، شکاف‌های دانشی و افق‌هایی برای آینده این حوزه است؟

- 1 Education
- 2 Physical Activity
- 3 Violence
- 4 Dis ability
- 5 Ethics
- 6 Discrimination

ساختار مفهومی پژوهش‌های حوزه حقوق کودکان در ورزش با استفاده از نمودار راهبردی ۱ بر پایه دو شاخص، مرکزیت ۲ (نشان‌دهنده میزان اهمیت یک خوشه) و تراکم ۳ (نشان‌دهنده میزان توسعه‌یافتگی یک خوشه) تحلیل شده است. نمودار راهبردی شکل ۷ نشان می‌دهد که این حوزه از یک ساختار چهاروجهی پیروی می‌کند؛ به طوری که در مضامین محرک ۴ (دارای مرکزیت و تراکم بالا)، خوشه «حقوق کودک و مربیگری» قرار دارد. مضامین تخصصی ۵ (مرکزیت کم و تراکم بالا) شامل خوشه‌های «توسعه استعداد و نیک‌ریستی» ۶، «عاملان آزار ۷ و فاکتورهای خطر» ۸، «ورزش حرفه‌ای» ۹ و «ژیمناستیک» و «حقوق ورزش و حق بر آینده آزاد» ۱۰ می‌باشد، این موضوعات محوری نیستند اما به خوبی توسعه پیدا کرده‌اند. مضامین اساسی ۱۰ یا شکاف‌های دانشی (دارای مرکزیت و تراکم پایین) که محوری و با اهمیت در این حوزه می‌باشند اما توسعه نیافته‌اند که خوشه‌های «ورزش و حمایت»، «کودکان و حقوق کودکان» و «ورزش و ورزش جوانان» را در بر می‌گیرد. اما مضامین نوظهور ۱۱ (مرکزیت و تراکم کم)، شامل خوشه «حمایت از کودک و پیشگیری از آسیب» می‌باشد.

شکل ۷. نمودار راهبردی حقوق کودکان در ورزش

- 1 Strategic Diagram
- 2 Centrality
- 3 Density
- 4 Motor Themes
- 5 Niche Themes
- 6 Well-being
- 7 Perpetrators
- 8 Elite sport
- 9 Right to an open future
- 10 Basic Themes
- 11 Emerging Themes

زودآیند ویرایش نشده

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این پژوهش، انجام یک تحلیل کتاب‌سنجی جامع بر ادبیات علمی حقوق کودکان در ورزش با ترسیم نقشه دانش و شناسایی روندهای نوظهور در این حوزه بود. این مطالعه از منظر موضوعی، دارای نوآوری و اصالت ویژه‌ای است؛ به طوری که حتی پژوهشگرانی همچون رجال و وامافما (Rijal & Wamafma, 2024) در تحلیل کتاب‌سنجی خود، «ادغام ورزش در حوزه حقوق کودکان» را به عنوان یکی از مهم‌ترین فرصت‌ها و ضرورت‌های پژوهشی در افق آینده معرفی کرده‌اند. همچنین، یافته‌های این مطالعه نشان‌دهنده تحول بنیادین در نگرش جهانی از حمایت‌های فیزیکی صرف به سمت حمایت از کرامت انسانی و امنیت روانی کودکان است، با این حال، مقایسه این تحولات با وضعیت داخلی، بیانگر نوعی کم‌توجهی ساختاری در مطالعات آکادمیک و عملکردهای اجرایی داخلی است. این شکاف عمیق که در قالب خلاءهای قانونی، ابهام در مبانی حقوقی و فقدان نهادهای نظارتی تخصصی مشاهده می‌شود (محمد ولی و شفیعی، ۱۴۰۳)، پس توجه بیشتر به تقویت زیرساخت‌های حقوقی و بازتعریف سازوکارهای نظارتی در ورزش کشور را یادآوری کرده و اهمیت قرارگیری این حوزه در اولویت مطالعات آتی و برنامه‌های توسعه‌ای را نمایان می‌سازد.

تحلیل داده‌های کتاب‌سنجی حوزه حقوق کودکان در ورزش نشان می‌دهد که این حوزه با نرخ رشد سالانه ۶,۷ درصد، جریانی پویا و رو به تکامل است. میانگین استناد ۱۷,۲۴ به ازای هر مقاله، حاکی از مرجعیت علمی و پذیرش مطلوب این پژوهش‌ها در مجامع تخصصی است؛ یافته‌ها همچنین دلالت بر غلبه رویکرد تیمی با میانگین ۲,۶۷ نویسنده برای هر مدرک و نرخ همکاری بین‌المللی ۱۶,۶۷ درصد دارند که بیانگر گذار این حوزه از مطالعات فردمحور به سمت هم‌افزایی‌های جمعی و فرامرزی است که بر اهمیت این همکاری‌ها در ترویج و حمایت از حقوق کودکان در ورزش تأکید داشته و نیاز به تلاش بیشتر برای تقویت این حقوق را نمایان می‌سازد؛ یافته‌های این قسمت از پژوهش با مطالعات آینه و همکاران (Aine et al., 2022) همسو است که اهمیت همکاری‌های فراملی و ایجاد سازوکارهای مدیریتی منسجم را برای تضمین محیط‌های امن و حق‌محور برای کودکان ورزشکار را تأکید کرده‌اند. به طور کلی، این بررسی‌ها نشان می‌دهد که حقوق کودکان در ورزش موضوعی حیاتی است که نیازمند توجه و پژوهش بیشتر است. در نهایت، تنوع بالای کلمات کلیدی و غنای ادبیات پژوهش (با ۱۳۰۴ مرجع)، تایید می‌کند که این قلمرو پژوهشی از مرحله توصیف اولیه فراتر رفته و در حال تبدیل شدن به یک دانش میان‌رشته‌ای، ساختارمند و با اهمیت جهانی است.

تحلیل نقشه جغرافیایی و شبکه تعاملات پژوهشی نشان می‌دهد که حوزه حقوق کودکان در ورزش تحت سیطره علمی کشورهای توسعه‌یافته، به‌ویژه انگلستان، کانادا و آمریکا قرار دارد؛ به طوری که پیشگامی کمی انگلستان و برتری کیفی کانادا (با بالاترین میانگین استناد ۲۶,۴۰)، حکایت از تمرکز مرجعیت علمی و نهادینه‌سازی استانداردهای حمایت از حقوق کودکان در ورزش در این جوامع دارد. این نتایج با یافته‌های چلیک و همکاران (Çelik et al., 2024) که بر سلطه انگلستان در حوزه حقوق کودک اشاره دارند، هم‌راستا است. همچنین شکل‌گیری همکاری منسجم در میان کشورهای اروپایی و آمریکای شمالی، در مقابل حضور حاشیه‌ای کشورهای در حال توسعه، بیانگر نوعی شکاف دانشی عمیقی در این حوزه است که باعث شده تا تفاوت‌های فرهنگی و مذهبی در کشورهای در حال توسعه تا حد زیادی نادیده گرفته شود؛ موضوعی که ضرورت بومی‌سازی مفاهیم حقوقی را در بافت‌های فرهنگی متنوع ایجاب می‌کند. همانطور که مخادمه و خویله (Makhadmeh & Khwaileh, 2025) نیز در مطالعات خود به چنین شکاف‌ها و خلاءهایی در کشور اردن در حوزه حقوق کودکان در ورزش اشاره دارند. از منظر روند زمانی نیز، جهش تولیدات علمی

از ابتدای قرن ۲۱ و حرکت به سمت پژوهش‌های تیمی و فرامرزی، نشان‌دهنده گذار این حوزه از مطالعات پراکنده به سمت یک تخصص علمی بین‌المللی و ساختارمند است که در آن، کشورهای پیشرو در نظام‌های حقوق ورزشی، نقش هدایت‌گری در ترسیم افق‌های جهانی حقوق کودکان در ورزش را بر عهده دارند.

تحلیل کلمات کلیدی، عناوین و چکیده به عنوان واحد اصلی تحلیل، امکان رمزگشایی از محتوای واقعی اسناد و فهم عمیق‌تر گرایش‌های اصلی پژوهش را فراهم می‌کند (Büyükkıdık, 2022). این عناصر نه تنها موضوعات مطالعه را محدود و شفاف می‌سازند، بلکه با آشکارسازی مضامین محوری و ارتباطات میان آن‌ها، نقش حیاتی در گسترش مرزهای دانش ایفا می‌کنند (Abdavi et al., 2024; Khavarian-Garmsir, 2023). علاوه بر این، استفاده از ابزارهایی مانند ابر کلمات که اهمیت واژگان را از طریق اندازه بصری آن‌ها برجسته می‌کند (Alam et al., 2023)، به محققان اجازه می‌دهد تا به سرعت روندهای نوظهور، اولویت‌های علمی و قدرت بین‌رشته‌ای پژوهش‌ها را شناسایی کنند (Askun & Cizel, 2020). تحلیل هم‌رخدادی و خوشه‌بندی واژگان نشان می‌دهد که ادبیات پژوهشی حقوق کودکان در ورزش حول پنج محور بنیادین شامل «۱. ساختارها و سیاست‌های حقوقی در ورزش»، «۲. نظام آموزشی و حمایت از ورزشکار»، «۳. اوقات فراغت و بازی‌های کودکی»، «۴. سلامتی و ایمنی در ورزش مدارس» و «۵. حمایت عوامل انسانی» سازمان یافته است. غلبه واژگانی نظیر «ورزش»، «حقوق بشر» و «حفاظت از کودکان» در نمودارهای درختی و ابری، بیانگر یک چرخش پارادایمیک از نگاه صرفاً مهارتی و فنی به سمت تدوین استانداردهای امنیتی و اخلاقی برای تضمین کرامت انسانی کودکان است. این شبکه مفهومی فاش می‌کند که حمایت از کودک در ورزش‌های سازمان‌یافته‌ای و حتی بازی کودکان، نه یک اقدام واکنشی، بلکه فرآیندی آموزشی و پیشگیرانه است که در آن «حق بر بازی» و «نشاط» به عنوان ابزارهای اصلاح رفتار و توسعه اجتماعی شناخته می‌شوند، وینکلر (Winkler, 2024) نیز حق مشارکت در بازی و فعالیت‌های تفریحی را یک حق مهم برای هر کودک می‌داند، به طوری که منجر به ارتقای سلامت جسمانی، روانی و توسعه اجتماعی نیز می‌شود. همچنین، پیوند استراتژیک میان مفاهیم اخلاق، آگاهی و عدالت اجتماعی در تقابل با خشونت و تبعیض، گویای این واقعیت است که بلوغ این حوزه پژوهشی در گرو هم‌افزایی میان نهادهای حکمرانی، محیط‌های آموزشی و مثلث مربی-خانواده-کودک است تا از این طریق، ورزش از یک محیط صرفاً رقابتی به بستری امن برای شکوفایی همه‌جانبه و عادلانه کودکان تبدیل گردد. زیرا سوءرفتار و خشونت در محیط‌های ورزشی نشان می‌دهد که برای تبدیل ورزش از محیطی صرفاً رقابتی به بستری امن و حق‌محور برای رشد همه‌جانبه کودکان، نیاز به سازوکارهای اخلاقی، نظارتی و حمایتی قوی و مشارکت جمعی وجود دارد (Agergaard et al., 2024; Güler et al., 2024; Küçükalpelli, 2025).

تحلیل خوشه‌ها در نمودار راهبردی نشان داد که پژوهش‌ها از یک الگوی چهاروجهی پیروی می‌کنند؛ به گونه‌ای که خوشه‌های واقع در ربع اول، «حقوق کودک و مربیگری»، به عنوان موضوعات محرک با مرکزیت و تراکم بالا شناخته شدند، که نشان‌دهنده نقش کلیدی مربیان در پیاده‌سازی حمایتی حقوق کودک در ورزش است. این یافته با مطالعات بین‌المللی تأیید می‌شود که بر نقش محوری سیاست‌ها و استانداردهای سازمانی در حمایت از حقوق کودکان در ورزش تأکید دارند (Agergaard et al., 2024; Rijal & Wamafma, 2024). خوشه‌های واقع در ربع دوم، از جمله «توسعه استعداد و نیک‌زیستی»، «عاملان آزار و فاکتورهای خطر» و «حقوق ورزش و حق بر آینده آزاد»، با اینکه توسعه یافته‌اند اما مرکزیت کمی دارند، که نشان می‌دهد این موضوعات در حوزه‌های تخصصی خود به طور عمیق تحلیل شده‌اند، اما هنوز نتوانسته‌اند به سطحی از توجه عمومی در بدنه اصلی حقوق کودکان در ورزش برسند که در سطح وسیع‌تری از

زودآیند ویرایش نشده

پژوهش‌ها و سیاست‌گذاری‌های این حوزه، تأثیرگذار باشند. علاوه بر این، «حمایت از کودک و پیشگیری از آسیب» به‌عنوان خوشه‌ای نوظهور با مرکزیت و تراکم پایین نمایان شد، که نشان‌دهنده یک شکاف دانشی و عملی در موارد پیشگیری و حفاظت است، یافته‌ای که در پژوهش‌های دیگر اهمیت محیط‌های امن و سیاست‌های حمایتی را برجسته می‌کند، هم‌راستا است (Aine et al., 2022; Güler et al., 2024). به این معنا که جنبه‌های عملیاتی و فیزیکی حمایت هنوز به اندازه کافی مورد توجه علمی قرار نگرفته و نیازمند تجزیه و تحلیل عمیق‌تر برای رسیدن به بلوغ است. خوشه‌های واقع در ربع چهارم، مانند «حمایت ورزشی» و «حقوق کودکان»، به عنوان موضوعات اساسی اما توسعه‌نیافته شناسایی شده‌اند. این خوشه‌ها با وجود مرکزیت و اهمیت بنیادین، هنوز به بلوغ کامل نرسیده‌اند و نیاز به توسعه پژوهشی بیشتری برای تبدیل شدن به یک ساختار جامع دارند، که با نتایج پژوهش‌های تطبیقی حقوق کودکان در محیط‌های ورزشی مختلف هم‌راستا است (Makhadmeh & Khwaileh, 2025). با توجه به مطالب مطرح‌شده، افق‌های آینده این حوزه در گروهی انتقال مفاهیم از لایه‌های تخصصی (ربع دوم) به لایه‌های محرک و اساسی است. سیاست‌گذاران باید بر «یکپارچه‌سازی نیک‌زیستی و استعدادیابی» تمرکز کنند تا صیانت از کودک از یک بحث تئوری به یک الزام اجرایی در آکادمی‌های ورزشی تبدیل شود. همچنین، با توجه به شکاف موجود در بخش پیشگیری از آسیب، روند آینده پژوهش‌ها باید به سمت «حمایت پیشگیرانه و طراحی محیط امن» حرکت کند. در نهایت، تقویت زیربنای حقوقی حمایت (ربع چهارم) و پیوند آن با آموزش‌های مربیگری (ربع اول) می‌تواند منجر به ایجاد یک نظام‌نامه حقوقی جامع شود که نه تنها از نقض حقوق کودک جلوگیری می‌کند، بلکه حقوق کودکان را در تمام سطوح ورزش حرفه‌ای و پایه تضمین نماید.

برآیند نتایج نشان می‌دهد که حوزه حقوق کودکان در ورزش از یک رویکرد صرفاً عملکرده‌محور و مهارتی فاصله گرفته و به سمت چارچوبی حقوقی، حمایتی و مبتنی بر حکمرانی اخلاقی حرکت کرده است؛ تمرکز فزاینده بر حمایت و پیشگیری، نشان‌دهنده بلوغ تدریجی این حوزه است. با وجود رشد کمی تولیدات علمی، تمرکز پژوهش‌ها در چند کشور توسعه‌یافته و سطح نسبتاً پایین همکاری‌های بین‌المللی، همچنان شکاف مشارکتی و ظرفیت توسعه در کشورهای در حال توسعه را آشکار می‌سازد. از منظر مفهومی، اگرچه مضامینی مانند مربیگری و حقوق کودک به بلوغ رسیده‌اند، اما سیاست‌گذاری جامع حمایتی و تضمین حق مشارکت ایمن کودکان، هنوز نیازمند توسعه نظری و تجربی بیشتری است. بنابراین، آینده این حوزه مستلزم تقویت همکاری‌های فراملی، توسعه چارچوب‌های میان‌رشته‌ای میان حقوق، علوم تربیتی و مدیریت ورزشی و تمرکز بر تدوین استانداردهای اجرایی و نظارتی برای تضمین کرامت و سلامت همه‌جانبه کودکان در محیط‌های ورزشی است (Aine et al., 2022; MacPherson et al., 2022).

با توجه به نتایج به‌دست آمده، مجموعه‌ای از سؤالات کلیدی به عنوان نیازهای پژوهشی و ساختاری نظام حقوق ورزشی ایران مطرح می‌گردد: آیا سازوکارهای نظارتی و گزارش‌دهی فعلی در نهادهای ورزشی ایران در شناسایی، پیشگیری و رسیدگی به نقض حقوق کودکان در ورزش موفق هستند؟ چگونه می‌توان پروتکل‌های جهانی حفاظت از کودک را با ملاحظات فرهنگی و حقوق داخلی ایران انطباق داد، به گونه‌ای که ضمانت اجرای مؤثری داشته باشند؟ همچنین، خلاءهای نهادی در زمینه نظارت مستقل بر حل و فصل دعوی، لزوم آموزش اجباری مربیان و والدین در مورد حقوق کودکان و اهمیت سلامت روان و میزان همسویی سیاست‌های وزارت ورزش با اسناد بالادستی حقوق کودک، از دیگر محورهای اصلی محسوب می‌شوند. به این ترتیب، سؤالات استخراج‌شده از نتایج پژوهش حاضر، به طور عملی،

اولویت‌های پژوهشی و سیاست‌گذاری کشور را برای تطبیق با استانداردهای جهانی و تقویت پاسخگویی ساختار حاکمیتی ورزش در قبال نقض حقوق کودکان نشان می‌دهند.

پیشنهادهای اجرایی پژوهش

- ❖ آموزش اجباری مربیان، مدیران ورزشی و والدین در زمینه حقوق کودک، پیشگیری از آزار و ایجاد محیط‌های ایمن ورزشی به‌عنوان پیش شرط فعالیت در سطوح پایه و حرفه‌ای اجرا شود.
- ❖ توسعه همکاری‌های میان‌رشته‌ای (حقوق، علوم تربیتی، روان‌شناسی و مدیریت ورزشی) و تقویت مشارکت‌های بین‌المللی به‌منظور بومی‌سازی استانداردهای جهانی و ارتقای کیفیت سیاست‌ها و مداخلات حمایتی دنبال شود.
- ❖ برنامه‌های استعدادیابی باید به‌گونه‌ای بازنگری شوند که پیشرفت ورزشی منجر به تضییع حق بر آموزش، بازی و نشاط دوران کودکی نشود.
- ❖ تدوین و اجرای یک چارچوب حقوقی جامع و الزام‌آور برای حفاظت از کودکان در ورزش، با تأکید بر سازوکارهای نظارتی مستقل و نظام گزارش‌دهی شفاف، در اولویت سیاست‌گذاری قرار گیرد.

پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

- ❖ پژوهشگران در مطالعات آتی با ادغام داده‌های پایگاه‌های استنادی اسکوپوس، وب‌آوساینس و آی‌اس‌سی، تصویری جامع‌تر و مقایسه‌ای از وضعیت حقوق کودکان در ورزش ارائه دهند تا سوگیری‌های احتمالی ناشی از پوشش محدود یک پایگاه داده مرتفع گردد.
- ❖ با توجه به غفلت از اسناد غیرژورنالی، انجام پژوهش‌های فراتحلیل کیفی بر روی پایان‌نامه‌ها، گزارش‌های راهبردی سازمان‌های ورزشی و اسناد نهادهای حمایتی (منابع خاکستری) توصیه می‌شود تا چالش‌های بومی حقوق کودک در ورزش ایران با دقت بیشتری واکاوی گردد.
- ❖ جهت گذار از تحلیل‌های صرفاً کمی، مدل‌های بومی حمایت از حقوق کودکان از طریق تلفیق یافته‌های کتاب‌سنجی با دیدگاه‌های پنل خبرگان (پژوهش ترکیبی: کمی و کیفی) طراحی شوند تا شکاف میان ادبیات نظری و اقتضائات اجرایی در ورزش ایران پوشش داده شود.
- ❖ مطالعه موردی ورزشکارانی که از سنین بسیار پایین وارد ورزش حرفه‌ای شده‌اند تا پیامدهای بلندمدت ناپایده گرفتن حق بر بازی در دوران کودکی را شناسایی نمایند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از تمامی پژوهشگرانی که با تولید آثار علمی ارزشمند، زیربنای داده‌های این تحلیل کتاب‌سنجی را فراهم آورده‌اند، قدردانی نمایند. همچنین، از داوران محترم مقاله که با نظرات دقیق و پیشنهادات سازنده‌شان، نقش بسزایی در ارتقای کیفیت و غنای علمی این پژوهش داشتند، کمال تشکر را داریم. مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری مدیریت ورزشی با عنوان (حمایت از حقوق کودکان در ورزش) می‌باشد که توسط نویسنده اول به راهنمایی و مشاوره سایر نویسندگان در دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تبریز در حال انجام است.

زودآیند ویرایش نشده

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که در خصوص انتشار این مقاله تضاد منافع وجود ندارد. علاوه بر این، موضوعات اخلاقی، از جمله سرقت ادبی، رضایت آگاهانه، سوء رفتار، جعل داده‌ها، انتشار و ارسال مجدد و مکرر و همچنین، سیاست مجله در قبال استفاده از هوش مصنوعی از سوی نویسندگان رعایت شده است.

فهرست منابع

ارشاد، الف.، عزیزبانی، م.، و محمودی، الف. (۱۴۰۲). شناسایی عوامل مؤثر در توسعه ورزش و فعالیت بدنی کودکان (یک مدل زمینه‌ای). نشریه مدیریت ورزشی، ۱۵(۳)، ۱۷۵-۱۹۴.
<https://doi.org/10.22059/jsm.2022.330967.2821>

حسینی، الف.، حسینی، م.، و علی‌پور طهرانی، م. (۱۴۰۴). کاربرد نقش‌ها، تکامل ساختار فکری، و شبکه موضوعی هم‌رخدادی واژگان: حوزه طبقه‌بندی‌ها و هستان‌شناسی‌های نقش مشارکت‌کنندگان. پژوهش‌نامه علم‌سنجی، ۱۱(۲)، ۲۱-۵۴.
<https://doi.org/10.22070/rsci.2024.19267.1742>

دشاب، م.، و طالبی اسفندارانی، ک. (۱۴۰۳). امکان‌سنجی اعمال قاعده حداقل سن در راستای مقابله با بدرفتاری با کودک - ورزشکاران در پرتو کنوانسیون حقوق کودک. پژوهش حقوق عمومی، ۲۷(۸۷)، ۱-۳۴.
<https://doi.org/10.22054/qjpl.2024.78191.2975>

سهیلی، ف.، و خاصه، ع. (۱۴۰۴). تحلیلی بر پژوهش‌های حقوق مالکیت فکری در مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام: مطالعه هم‌رخدادی واژگان. پژوهش‌نامه علم‌سنجی، ۱۱(۲)، ۱۸۱-۲۰۶.
<https://doi.org/10.22070/rsci.2025.19701.1762>

محمودلی، الف.، و شفیع، م. (۱۴۰۳). حقوق ورزشی کودکان با نگرش بر قوانین داخلی، اسناد و معاهدات بین‌المللی. ماهنامه پژوهش‌نامه تطبیقی دادپیشگان، ۷(۷)، ۱-۱۴.
<http://journal-dadpishgan.ir/en/Article/49456/FullText>

محمودی، ع. (۱۴۰۲). حقوق کودکان برای ورزش در محیطی امن و سالم، اولین همایش ملی تازه‌های پژوهش در حقوق ورزشی، تهران. <https://civilica.com/doc/1994577>

Abdavi, F., Badriazarin, Y., & Azimi, H. (2024). The Past, Present and Future of Safety Management in Sport: A Bibliometric Approach to Determine Performance in Scientific Mapping. *Journal of New Studies in Sport Management*, 5(3), 1213-1235.
<https://doi.org/10.22103/jnssm.2024.21975.1213>

Agergaard, S., Redelius, K., & Strandbu, Å. (2024). Children's Rights to and in Sport: A Comparative Analysis of Organizational Policies in the Scandinavian Countries. *Social Sciences*, 13(4), 216. <https://doi.org/10.3390/socsci13040216>

Aine, A., Muhonen, J., & Toivonen, V. (2022). Children's Right to Play Sports in a Safe and Healthy Environment. *The International Sports Law Journal*, 22(2), 93-104.
<https://doi.org/10.1007/s40318-022-00217-2>

Al Kuwari, B. M., & Van Bueren, G. (2021). A Call for Implementing Minimum Age Condition to Protect Young Athletes 'Human Rights. *QScience Connect*, 2021(2), 4.
<https://doi.org/10.5339/connect.2021.spt.4>

Alam, A., Mellinia, R., Ratnasari, R. T., & Ma'aruf, A. (2023). A Systematic Review of Halal

- Hotels: A Word Cloud and Thematic Analysis of Articles from the Scopus Database. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*, 10(8), 166-175. <https://doi.org/10.21833/ijaas.2023.08.019>
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for Comprehensive Science Mapping Analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Askun, V., & Cizel, R. (2020). Twenty Years of Research on Mixed Methods. *Journal of Mixed Methods Studies*, 1(1), 1-16. <https://doi.org/10.14689/jomes.2020.1.2>
- Büyükkıdık, S. (2022). A bibliometric analysis: A Tutorial for the Bibliometrix Package in R using IRT literature. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 13(3), 164-193. <https://doi.org/10.21031/epod.1069307>
- Çelik, M., Besken Ergisi, M., & Gençtürk Guven, E. (2024). A Bibliometric Analysis of Children's Rights Studies. *Anadolu Journal of Educational Sciences International (AJESI)*, 14(2). <https://doi.org/10.18039/ajesi.1491518>
- Curiel-Marín, E., & Fernández-Cano, A. (2019). Software “Publish or Perish” y su Aplicación en Evaluación de la Investigación en Educación. In *Actas Del XIX Congreso Internacional de Investigación Educativa Volumen II. Metodología de investigación educativa*, (pp. 84–90).
- Dashab, M., & Talebi Esfandarani, K. (2025). The Applicability of Minimum Age Rule in Cases of Child-Athlete Maltreatment in Light of the Convention on the Rights of the Child. *Public Law Research*, 27(87), 1-34. <https://doi.org/10.22054/qjpl.2024.78191.2975> [In Persian].
- Dashkovska, O. R., Yavor, O. A., Brovchenko, T. I., Huz, Y. V., & Barabash, O. O. (2021). The Features of the Implementation of the Sports Law. *Retos: Nuevas Tendencias en Educación Física, Deportey Recreación* (39), 500-504. <https://doi.org/10.47197/retos.v0i39.80302>
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021-a). How to Conduct a Bibliometric Analysis: An Overview and Guidelines. *Journal of business research*, 133, 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Donthu, N., Kumar, S., Pattnaik, D., & Pandey, N. (2021-b). A Bibliometric Review of International Marketing Review (IMR): Past, Present, and Future. *International Marketing Review*, 38(5), 840-878. <https://doi.org/10.1108/IMR-11-2020-0244>
- Enjavi Hosseini, F., Bakhshandeh, G. and Darvishi, M. (2025). Bibliometric Analysis of Website Quality Research Trends Over 24 Years. *International Journal of Information Science and Management (IJISM)*, 23(3), 209-232. <https://doi.org/10.22034/ijism.2025.2043220.1619>
- Ershad, A., Aziziani, M., & Mahmoudi, A. (2023). Identifying Effective Factors in the Development of Sports and Physical Activity in Children (A Contextual Approach). *Sport Management Journal*, 15(3), 194-175. <https://doi.org/10.22059/jsm.2022.330967.2821> [In Persian].
- Everley, S. (2025). ‘Where’ are the Children in Safeguarding Policies of Sport? An Analysis of National and International Discourses in Policy Documentation. *Child Abuse Review*, 34(2), e70027. <https://doi.org/10.1002/car.70027>
- Güler, D., Güler, Y., Cengiz, C., Tuncel, S., & Karayığit, R. (2024). Investigating Child Abuse in Sports: An Ecological Systems Perspective. *Children*, 11(12), 1487. <https://doi.org/10.3390/children11121487>
- Hashem E, A. R., Md Salleh, N. Z., Abdullah, M., Ali, A., Faisal, F., & Nor, R. M. (2023). Research Trends, Developments, and Future Perspectives in Brand Attitude: A Bibliometric Analysis Utilizing the Scopus Database. *Heliyon*, 9(1). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e12765>
- Hosseini, E., Hosseini, M., & Alipour-Tehrani, M. (2025). Role Use, Intellectual Structure Evolution, and the Co-occurrence Topic Net-work of Vocabulary: The Domain of Role Classifications and Ontologies of Participants. *Scientometrics Research Journal*, 11(2), 21-54. <https://doi.org/10.22070/rsci.2024.19267.1742> [In Persian].
- Johansson, S. (2022). From Policy to Practice: Measures Against Sexual Abuse by Swedish Sports Federations. *Frontiers in Sports and Active Living*, 4, 841653. <https://doi.org/10.3389/fspor.2022.841653>

زودآیند ویرایش نشده

- Kaufman, K. L., Lee, D. S., Milroy, J. J., & Raj, A. (2022). Introduction - The Prevention of Sexual Violence in Sport: A Real Game Changer. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(13-14), NP10451-NP10458. <https://doi.org/10.1177/08862605221095790>
- Khavarian-Garmsir, A. R. (2023). A Systematic Review of Shrinking Cities Literature: Lessons from the Past and Directions for the Future. *International Planning Studies*, 28(3-4), 219-238. <https://doi.org/10.1080/13563475.2023.2205030>
- Küçükalpelli, F. (2025). Child Protection Program in Sports. *Journal of Sport for All and Recreation*, 7(4), 800-807. <https://doi.org/10.56639/jsar.1810649>
- Lang, M. (2022). Advancing Children's Rights in Sport: Coaching, Childhood Agency and the Participatory Agenda. *Sports Coaching Review*, 11(1), 41-63. <https://doi.org/10.1080/21640629.2021.1990655>
- Lee Ludvigsen, J. A., & Byrne, S. (2025). Towards a Children's Rights-Based Approach to EU Sports Policy: Further Room for Development?. *Sport in Society*, 1-17. <https://doi.org/110.1080/17430437.2025.2457089>
- MacPherson, E., Battaglia, A., Kerr, G., Wensel, S., McGee, S., Milne, A., Principe, F., & Willson, E. (2022). Evaluation of Publicly Accessible Child Protection in Sport Education and Reporting Initiatives. *Social Sciences*, 11(7), 310. <https://doi.org/10.3390/socsci11070310>
- Makhadmeh, N. M., & Khwaileh, K. M. (2025). A Comprehensive Analysis of Children's Rights in Jordanian Youth Sports: Aligning with the United Nations Convention on the Rights of the Child. *An-Najah University Journal for Law and Economics*, 2(1). <https://doi.org/10.35552/anjrl.2.1.2517>
- Mohammadi, A. (2023). Children's Rights to Exercise in a Safe and Healthy Environment. The New National Conference of the First Research in Sports Law, Tehran. <https://civilica.com/doc/1994577> [In Persian].
- Mohammadvali, a., & Shafiee, M. S. (2025). Sports Law of Children with a View on Domestic Laws, Documents and International Treaties Subject Areas. *Comparative Research Journal dadpishgan*, 7(7), 1-14. [In Persian].
- Morrison, F. (2023). Theoretical Grounding on Children's Participation in Research on Maltreatment. In *Participatory Research on Child Maltreatment with Children and Adult Survivors: Concepts, Ethics, and Methods* (pp. 13-26). Emerald Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/978-1-80455-526-220231002>
- Mountjoy, M., Brackenridge, C., Arrington, M., Blauwet, C., Carska-Sheppard, A., Fasting, K., Kirby, S., Leahy, T., Marks, S., & Martin, K. (2016). International Olympic Committee Consensus Statement: Harassment and Abuse (Non-accidental Violence) in Sport. *British Journal of Sports Medicine*, 50(17), 1019-1029. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2016-096121>
- Nurhaqiqi, H., & Kalaloi, A. F. (2025). Concern on Media Regulation and Children's Rights: A Bibliometric Study. *SAGE Open*, 15(3), 21582440251363639. <https://doi.org/10.1177/21582440251363639>
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., . . . Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 Statement: an Updated Guideline for Reporting Systematic Reviews. *BMJ*, 372, n71. <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>
- Pavlogiannis, G., Eliasson, I., & Söderström, T. (2024). Exploring the Landscape of Children's Rights in Sports: A Scoping Review of Research Topics and Approaches in Social Sciences. *Young*, 32(4), 440-468. <https://doi.org/10.1177/11033088241226556>
- Rijal, S., & Wamafma, F. (2024). Bibliometric Insights into Global Efforts in Protecting Children's Rights. *The Easta Journal Law and Human Rights*, 2(03), 106 - 115. <https://doi.org/10.58812/eslhr.v2i03.282>
- Soheili, F., & Khasseh, A. A. (2025). An Analysis of Intellectual Property Rights Research in the Islamic World Science and Technology Citation and Monitoring Institute: A co-word

- study. *Scientometrics Research Journal*, 11(2), 181-206. <https://doi.org/10.22070/rsci.2025.19701.1762> [In Persian].
- Tuakli-Wosornu, Y. A., Kirby, S. L., Tivas, A., & Rhind, D. (2023). The Journey to Reporting Child Protection Violations in Sport: Stakeholder perspectives. *Frontiers in psychology*, 13, 907247. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.907247>
- Turkeri-Bozkurt, H., & Bulgu, N. (2020). Is Injury Part of Sports? A Children's Rights Perspective. *International Review for the Sociology of Sport*, 55(1), 98-114. <https://doi.org/10.1177/1012690218778536>
- Van Eck, N., & Waltman, L. (2010). Software Survey: VOSviewer, a Computer Program for Bibliometric Mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523-538. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>
- Varea-Calero, A. D., Rejón-Guardia, F., Ramírez-Hurtado, J. M., & Berbel-Pineda, J. M. (2025). Impact and Development of Sport Sponsorship: a Three-decade Bibliometric Analysis (1993–2024). *Sport, Business and Management: An International Journal*, 15(2), 176-203. <https://doi.org/10.1108/SBM-09-2024-0134>
- Wang, C., Lim, M. K., Zhao, L., Tseng, M.-L., Chien, C.-F., & Lev, B. (2020). The Evolution of Omega-The International Journal of Management Science over the Past 40 Years: A Bibliometric Overview. *Omega*, 93, 102098. <https://doi.org/10.1016/j.omega.2019.08.005>
- Wensel, S., Kerr, G., & MacPherson, E. (2025). Advancing Our Understanding of Child Maltreatment and Safeguarding: Implications for Sport and Dance. In *Child Abuse in Sport: Critical Perspectives* (pp. 49-70). Emerald Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/S1476-285420250000025004>
- Winkler, S. (2024). Children and Sports: The Right to Engage in Play and Recreational Activities. *Sports Law, Policy & Diplomacy Journal*, 2(1), 67-82. <https://doi.org/10.30925/slpdj.2.1.4>
- Yilmaz, S., Esson, J., Darby, P., Drywood, E., & Mason, C. (2020). Children's Rights and the Regulations on the Transfer of Young Players in Football. *International Review for the Sociology of Sport*, 55(1), 115-124. <https://doi.org/10.1177/1012690218786665>
- Yu, W., Liao, W., Zhong, Y., & Guan, Y. (2025). International Youth Football Research Developments: A CiteSpace-based Bibliometric Analysis. *Heliyon*, 11(1). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2025.e41663>
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric Methods in Management and Organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>